Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 156 (14573) | 1977 оной июлиин 7, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ТҮРҮҮШЫН НООҺО— ГҮРЭНДӨӨ

Республикын аймагуудта хонидой нооһо түлэг хайшалагдажа байна. Үсэгэлдэрэй мэдээгээр 397 мянгаад хонидой нооһон абтаба. Мүн 7600 гаран хурьгадай нооһон хиргагдаба. Бүхыдөө 11 мянга гаран центнер нооһон суглуулагдажа, тэрэнэй 5376 центнерынь гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаба. Айлнуудһаа 1627 центнер нооһон абтаа.

Баргажанай аймагай ажахынууд бүхы хонидойнгоо 59 процентые хайшалжа, гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбэйнгөө гурбанай нэгэ хубиие дүүргэнхэй. Мүн Хориин, Хэжэнгын аймагууд хонидоо түргэнөөр, һайнаар хайшалжа байна.

„САГААН АЛТАНАЙ“ УРАСХАЛ

ХОНИДОО ХАЙШАЛЖА ДҮҮРГЭБЭ

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз июлиин 5-да хонидойнгоо нооһо хайшалжа дүүргэбэ. Бүхыдөө 27 мянга гаран хонидой «нэхы» тайлагдажа, хамта 958 центнер нооһон абтаа гэхэ гү, али хонин бүриһөө 3,5 килограмм хайшалагдаба.

Энэ хүдэлмэри колхозой томодхогдоһон пунктда хурданаар ябуулагдаа. Тус пунктда 98 машинка тодхогдожо, үдэртэ 1500-гаад хонидой нооһон хиргагдажа байгаа. Эндэхи бэрхэ хайшашан, аймагай чемпион алдартай Яков Хартанович Бадмаев үдэртөө дунда зэргээр 80—100 хони хиргажа, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай. Мүн эндэ Баянголой дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагшад һайнаар хүдэлөө. Эдэ үдэрнүүдтэ хурьгадай нооһон хайшалагдахань.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Бэрхэ хайшашан Зина Гармаева ажаллажа байна. 2. Баянголой дунда һургуулиин һурагшад (Зүүн гарһаа) В. Будаева, Ц. Будаева, Ж. Нимаев, А. Бадмаев —мүрысөөндэ эрхимлэгшэд.

Н. ЕФИМОВ,
Б. ГЫЛЫКОВЭЙ
фотонууд.

Манай хөөрэлдөөн

Һүүлэй үедэ ороһон бороогой удаа газаа гэнтэ ааяма халуун боложо, хони олоор үсхэбэрилдэг республикымнай ажахынуудта «сагаан алта» суглуулха ээлжээтэ харюусалгата хаһа жэгдэ эхилбэ. Тиин манай корреспондент аймагай колхоз, совхозуудта хонходожо, мэргэжэлтэдтэй телефоноор хөөрэлдэхэдөө, энэ кампаниия ямар бэлэдхэлтэйгээр эхилһэн тухайнь һонирхон, хэдэн асуудалаар хандаһан юм. Мүнөө тэдэнэй харюунуудые доро толилбобди:

Хориин аймагай Үдын совхозой ахамад зоотехник Б. С. ЦЫБИКОВ:

— Байгша ондо үбэлжэлгэеэ яһала һайнаар дабажа гараһандаа ажахымнай диилэнхи һүрэг хонид хүшэ тамираа алдаагүй байжа нооһониинь жэгдэ хөөрөөд, хайшалхада эгээл зохид болонхой байгаа һэн. Тиигэжэ бидэ «сагаан алта» хуряалгаяа үнгэрэгшэ һарын 27-һоо эхилээбди.

Мүнөө ажахыдамнай хонидой нооһо хайшалха хоёр пункт эмхидхэгдэнхэй, түрүүшын үдэрһөө һаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Жэшээлбэл, Удинскын пунктда 40 электро-хайшаа, харин Баруун-Хасууртайда 48 электро-хайшаа тодхогдонхой хүдэлгэгдэнэ. Хонидой нооһо хайшалалгада нютагай һургуулиин ахалагша классуудай һурагшадһаа гадна, совхозой механизаторнууд, хонишод болон бусад хүнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Байгша ондо манай ажахыда бүхыдөө 26 мянга шахуу хониной нооһон хайшалагдахаар түсэблэгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр, гурбан хоногой туршада 5 мянга шахуу хониной нооһон абтаһан байна. Пунктнуудта хайшалагшадай эдеэлхэ столово эмхидхэгдэнхэй. Мүн амарха тусгаар улаан булан баһал түхеэрэгдэнхэй. Гадна эдэ хоёр пунктнуудта арадай хиналтын постнууд байгуулагдажа, гэшүүдынь харюусалгата уялгаяа жэнэшэдгүй дүүргэнэ.

Мүнөө пунктын дэргэдэ хайшалагдаһан нооһонһоо хэды шэнээн сэбэр утаһанай гараха байһые тодорхойлхо лаборатори эмхидхэгдэнхэй. Мүн нооһо класс классаарнь илгаад, тусгаар оньһон түхеэрэлгээр тюк болгогдоно. Совхозоймнай хонидой нооһо хайшалагшад «сагаан алтаяа» богони болзорто суглуулжа абахын тула хура бороогүй эдэ үдэрнүүдтэ улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахамад зоотехник П. М. Маланов:

— Манай ажахыда бүхыдөө 20500 хониной нооһон хайшалагдаха юм. Мүнөө колхоздомнай «сагаан алта» суглуулха гурбан пункт эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй нэгэн болохо Булагай пункт 48 электро-хайшатай, эгээл томонь юм. Харин Сэльбын пунктда 24, Зүйн пунктда 12 электро-хайша бии. Томодхогдоһон пунктда гол түлэб Буряадай хүдөө ажахын техникумэй студентнүүд хонидой нооһо хайшална. Харин хоёрдохидонь һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад багшанарайнгаа хүтэлбэри доро ажаллана. Тиихэдэ Зүйн пунктда колхозой хонишод, механизаторнууд хабаадуулагдана гээшэ.

Манай колхозой правлени энэ харюусалгата кампаниия ажалай 14 хоногой туршада үнгэргэхөөр түсэблэнэ.

«Сагаан алта» хуряалгаяа богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула хайшалагшадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, эрхимлэгшэдые урмашуулха гурим зохёогдоо. Долоон хоногой туршада хараалагдаһан нормоёо ходо үлүүлжэ шалгарһан хайшалагша бүхэндэ дамжуулгын улаан вымпел мүнгэн шантайгаар барюулагдаха юм.

Мүнөө хони хайшалха гурбан пунктда ажаллагшадай үдэрэй нормо тогтоогдоод, олондо дуулгагданхай юм. Энээнэй ёһоор һургуулиин һурагша бүхэн үдэртэ 64 килограмм, харин колхозой гэшүүд 80 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалжа абаха даабаритай.

Хонидой нооһо түргэн аргаар хайшалагшад колхоздомнай яһала олон юм. Эдэнэрэй ажаллаха газар тусгаар түхеэрэгдэнхэй. Түргэн аргаар хайшалагшад гансашье өөһэдөө хонидой нооһо хайшалаад байдаггүй, энэ дүршэлдөө залуушуулые һургана.

Хонидойнгоо нооһо электро-хайшаар хайшалхын хажуугаар гараар хайшалагшадай бүлэг эмхидхэгдэбэ. Эндэ гол түлэб һаалишад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд элсүүлэгдэоэ. Богонёор хэлэхэдэ, манай колхоз «сагаан алтаяа» түргэн болзорто, һайн шанартайгаар хуряажа абахын тула олоной хүсые һайнаар элсүүлжэ байнхай.

ЗОРИЛГОЁО БЭЕЛҮҮЛЭЭ

Агуухэ Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойдо зорюулжа абаһан социалис уялгаяа сүм дүүргэхээр бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон Сотниковой шубуунай фабрикын коллектив гүрэндэ үндэгэ болон тарган мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоо уридшалан бэелүүлһэн юм. Тиигэжэ эндэхи шубуушад жэлэй эхинһээ хойшо 28 миллион 187 мянган үндэгэ суглуулжа, хараалагдаһан түсэбөө 27 мянгаар үлүүлһэн байна. Мүн энэ хугасаа соо бүхыдөө 2669 центнер гэхэ гү, али даабариһаа 1269 центнер ехэ мяхан бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаба.

Фабрикын шубуушадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Константин Дорофеевэй, Олег Щелгачевой бригаданууд эрхимлэнэ. Шубуушадай энэ бригаданууд тус бүрөө 12 миллионһоо үлүү үндэгэ суглуулжа амжаһан байна. Гадна шубуушад Ф. Панькова, А. Терентьева, В. Максимова, Л. Визе, М. Цыренова, Е. Чернова, В. Котоманова, А. Алексеева болон бусад мүн лэ эрхим ажалаараа онсо шалгарна.

А. НАГАСЛАЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

Овощой ургаса һайн

Овощ ургуулха хүдэлмэри Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ совхозой шухала һалбаринуудай нэгэн гэжэ тоологдодог юм. Эндэ 20 гектар үрэжэлтэй, наруули дулаан газарые огородой эдеэн эзэлнэ. Эртын үгэрсэ, редискэ болон бусад овощой баян ургаса абахын тула совхоз теплицэнүүдые, парнигуудые баринхай. Хабарай юһэн теплицэ 4500 дүрбэлжэн метр газар эзэлдэг.

Мүнөө овощ ургуулагшад забда залигүй ажаллана. Гурбан бригадада 15 хүн хүдэлдэг. Тэдэнэр бүхы ургасаяа оньһон аргаар уһалжа, буртаг үбһыень түүхэ, хорхой шумуулһаа аршалха гэхэ мэтын хүдэлмэри саг болзор соонь хэнэ. Энэ хэрэгтэ совхозой хуушанай механизатор Цырендоржи Аюшеевич Ешиевэй хубита ехэ.

Илангаяа эртын овощ анхаралтайгаар харууһалагдана. Хэм соонь уһалха, һая бултайһан ургамалнуудые тойруулан хүрьһыень болгоомжотой зохидоор вөөлэрүүлхэ, теплицэ соо тааруу температура тогтоохын тула ехэ оролдолго гаргагдана.

Совхозойнгоо огород дээрэ арба гаран жэлэй туршада таһалгаряагүй ажаллажа байһан Долгор Банзарова, Даши-Цырма Гармаева, Бадма-Цыбик Очирова, Лидия Новикова гэгшэд үнэн сэхэ ажалаараа онсо шалгарна.

Овощ бүхэн өөрын саг болзортой. Мүнөө үгэрсэ, редис хуряагдажа эхилээ. Түрүүшын 400 килограмм үгэрсэ, 6 мянган килограмм мангир, 300 килограмм редис Гусиноозерск хотын магазинуудта тушаагдаба. Октябриин хубисхалай 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Харганаа нютагай овощ ургуулагшад ажалаа эрид һайжаруулжа, капустын ургаса гектарай дунда зэргээр 150 центнертэ, үгэрсын 120 центнертэ, морхообой болон мангирай — 100 центнертэ хүргэхэ социалис уялга абанхай.

Кировэй нэрэмжэтэ совхоз овощ худалдажа, жэл бүри 20 гара мянган түхэригэй олзо абадаг юм.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГА ТУХАЙ

1977 ОНОЙ ИЮЛИИН 1-НЭЙ МЭДЭЭН
(Хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Мүрысэдэг аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн	Нооһон
Баргажанай	100	106	—	250
Хурамхаанай	112	131	—	212
Баунтын	112	116	—	—
Хойто-Байгалай	127	113	—	—
Бэшүүрэй	105	115	—	730
Мухар-Шэбэрэй	109	118	—	340
Зэдын	125	118	117	281
Сэлэнгын	102	112	—	267
Яруунын	108	115	—	217
Захааминай	102	118	—	320
Загарайн	132	108	—	97
Прибайкалиин	62	112	—	—
Кабанскын	103	116	—	—
Түнхэнэй	102	111	155	—
Ахын	77	77	—	60
Хэжэнгын	114	109	—	132
Хориин	107	130	110	370
Хяагтын	103	105	—	167
Улаан-Үдын	113	120	113	129
Республика бүхыдөө:	107	115	117	290

Буряадай АССР-эй статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор республикамнай гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо худалдаха 1977 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэв. Энэ үедэ түсэбһөө үлүү 1034 тонно мяхан, 9631 тонно һүн, 8 миллион 4,21 мянган үндэгэн ,1947 центнер нооһон худалдагдаба.

Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэбөө Ахын, Прибайкалиин аймагуудһаа бэшэ бүхы аймагууд дүүргэһэн байна. Илангаяа Загарайн, Зэдын аймагууд энэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулаа. Урда жэлэй энэ үеынхитэй сасуулжа үзэбэл, республикамнай 14 процент ехэ мяха тушааһан жэшээтэй. Прибайкалиин, Баргажанай, Яруунын аймагууд лэ нёдондоной энэ үеынхиһөө бага мяха худалдаһан байха юм. Совхозуудай дундаһаа абажа харабал, «Одон», «Сэлэнгэ» совхозууд, Сотниковско болон Торнин шубуунай фабриканууд гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб хоёр дахин үлүүлһэн байна.

Һү һаали дээшэлүүлхэ, гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө гансал Ахын аймагһаа бэшэ бүхы аймагууд урагшатайгаар дүүргэжэ гараа. Түсэбөө эгээн ехээр үлүүлһэн аймагуудай тоодо Хурамхаанай, Хориин, Улаан-Үдын аймагууд ороно. Гүрэндэ худалдагдаһан һүе үнеэн бүридэ хубаарилжа үзэхэдэ, Кабанскын аймагай ажахынууд 1232 килограмм, Улаан-Үдын аймагайхид — 1149, Сэлэнгын — 903, Хойто-Байгалай — 905 килограмм һү тушаажа, түрүү зэргэдэ ябана. Зүгөөр энэ үедэ Ахын аймагай ажахынууд үнеэн бүриһөө 153 килограмм, Баунтын—471, Хурамхаанай—523, Баргажанай — 553 килограмм һү гүрэндэ худалдажа, һүүл барилсана.

Нёдондоной энэ үеынхиһөө 1,5 дахинһаа ехэ һү энэ жэлдэ худалдаһан совхозууд гэбэл: «Одон», «Дружба», «Амалатский», Тельманэй нэрэмжэтэ, Анаагай, Үдын, Хасууртайн совхозууд. Тиигэбэшье зарим ажахынууд гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй үлөө. Тиимэ совхозуудай тоодо Шитханай, Джилиндын, «Пограничный», Саянай, Онохойн, Һахалиин, Худанай, Далахайн, Туранай совхозууд, хүдөө ажахын институдай «Байкал» болон хүдөө ажахын техникумэй һуралсалай ажахынууд оролсоно.

Гүрэндэ үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэб бүхы дээрээ үлүүлэн дүүргэгдэжэ, нёдондоной энэ үеынхиһөө 8 процентээр олон үндэгэн худалдагдабашье, Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Зэдын аймагууд урда жэлэйхиһээ үсөөн үндэгэ тушааһан байна. Республикын түсэбэй дүүргэлтэдэ Улаан-Үдын, Хориин аймагууд эгээн ехэ хубитаяа оруулаа.

В. И. ЛЕНИНДЭ— ДЕПУТАДАЙ БИЛЕТ

Москвагай арбан зургаахи зарлалай городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүшын заседани июлиин 5-да баярай оршон байдалда боложо, 1-дэхи номерой депутадай билет Владимир Ильич Ленинэй нэрэ дээрэ бэшэгдэбэ.

Московско Соведэй пленум 1924 оной февраль һарада болоходоо, ниислэл хотын бүхы ажалшадай хүсэл бодолые мэдүүлжэ, Коммунис партиин үндэһэ һуури табигшые, Совет гүрэн байгуулагшые Моссоведэй депутадуудай списгүүд соо ходоодо үлөөхэ гэжэ шиидхээ һэн. Тогтоогдоһон заншалай ёһоор, Московско городской Соведэй шэнэ бүридэл бүхэндэ 1-дэхи номерой депутадай билет В. И. Ленинэй нэрэ дээрэ заабол бэшэгдэдэг юм.

Моссоведтэ депутат Ильичэй эдэбхитэй хүдэлмэри революциин вождиин партийна ба гүрэнэй асари ехэ ажал ябуулгын хубинь болодог байгаа.

Ленинэй захяа заабаринуудые бэелүүлэн, уялгануудтаа үнэн сэхээр хандаха, Москвае жэшээтэ һайн коммунис хото болгохо талаар партиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ гээшэ нангин уялгамнай болоно гэжэ Московско Соведэй депутадууд тоолодог юм, гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

(ТАСС).

Варшавска Договорто хабаатай гүрэнүүдэй парламентаринарай уулзалгада хабаадагшадта

Варшавска Договорто хабаатай гүрэнүүдэй парламентаринарай уулзалгада хабаадагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Демократическа үндэһэ һуури дээрэ уласхоорондын харилсаануудые тогтоохо хэрэгэй улам бүри хүгжөөгдэжэ, шахардуу байдал һуларуулгын дэлхэй дээрэхи политикада гол һуури эзэлдэг боложо байһан оршон байдалда уулзалгатнай үнгэржэ байна.

Шахардуу байдал һуларуулха, амгалан ёһоной харилсаа холбоо тогтоохо замда аха дүү социалис оронууд гол үүргэ дүүргэнэ. Эб найрамдал болон социализм таһаршагүй холбоотой гэжэ, социалис гүрэнүүдэй харилсаа холбоондо арадууд бата бэхи ба үнэн зүб эб найрамдал шууд сэхээр, батаар хамгаалагшые олоһон байна гэжэ түүхын бүхы хүгжэлтэ элеэр харуулаа.

Варшавска Договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй һүүлэй жэлнүүдтэ гаргаһан олон үүсхэл «хүйтэн дайе» сараха арга олгоһон байна. Социалис оронуудай эб найрамдалта, бүтэмжэтэй һайн политика залан сэхээр бэелүүлһэнэй ашаар аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөн зарлагдажа, амжалтатайгаар үнгэргэгдөө һэн.

Уласхоорондын оршон байдалда һайн хубилалтанууд болоо. Гэбэшье Европо түбидэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэг, бүгэдэ ниитын эб найрамдалдал адли, хархис болон милитарис хүсэнүүдэй зүгһөө тохёолдуулагдаһан горитой ехэ бэрхэшээл түбэгүүдтэй ушаржа байһаар. Тиимэһээ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын, дайнай аюул сарахын, шахардуу байдал һуларуулгада нүлөөлһэн амгалан тайбан харилсаанай бүхы арга нүхэсэлнүүдые хүгжөөхын аша туһада оролдолго гаргаха шухала.

Эдэ һайн һайхан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ социалис гүрэнүүдэй парламентнууд, парламентаринар ехэ үүргэ дүүргэжэ шадаха гэжэ найданаб. Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалхаһаа бүри хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг таанадта—арадуудайнгаа бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэдтэ, эдэнэй бэеэ даадаһан хүсэл бодолые бодотоор элирхэйлэн мэдүүлэгшэдтэ — байхагүй, байхашье ёһогүй.

Таанадай уулзалга Нева мүрэнэй эрье дээрэхи баатар-хотодо, агууехэ Ленинэй нэрээр нэрлэгдэһэн хотодо боложо байна. Бүхы арадуудай эрилтэнүүдтэ харюусаһан гадаадын политикын эхи табиһан эб найрамдал тухай түүхэтэ декрет 60 жэлэй урда тээ эндэһээл соностоо һэн. Манай гүрэнэй Үндэһэн хуулиин конституционно гол ёһон болгогдоһон энэ политикаяа Соведүүдэй орон хододоо баримталдаг байгаа, саашадаашье батаар баримталха юм.

Таанадай уулзалга ашаг үрэ ехэтэй дүнгүүдые үгэхэ, аха дүү арадуудай политическэ холбоо барисаае гүнзэгырүүлхэ, уласхоорондын шахардуу байдал бэхижүүлхын түлөө, эб найрамдалай хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ социалис гүрэнүүдэй харилсаа холбооё ашаг үрэ ехэтэй болгохо гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ арга олгохо байһандань найданаб!

Л. БРЕЖНЕВ.

Л. И. Брежнев США-гай элшэн сайд М. Тунтай уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд М. Тунтай июлиин 5-да Кремльдэ тэрэнэй гуйлтаар уулзаба.

Америкын Холбоото Штадуудтай харилсаа холбоо тогтоохо асуудалнуудаар Советскэ Союзай залан сэхэ хараа шэглэлтэй байһые Л. И. Брежнев хөөрэлдөөнэй үедэ баталаад, иимэ харилсаа холбоон адли тэгшэ эрхын, али алиндань ашатай туһатай байлгын, нэгэ нэгэнэйнгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн үндэһэ һуури дээрэ тогтоогдохо ёһотой гэжэ тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, хоёр оронной арадуудай эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада харилсаа холбоогоо бүтэмжэтэй һайнаар хүгжөөхэ зорилгонуудта харюусахагүй США-гай политикын хэдэн үйлэ хэрэгүүдтэ тэрэ анхаралаа хандуулһан байна.

Президентын урда тээнь эльгээһэн бэшэгтэ харюу болгожо, Л. И. Брежнев элшэн сайдаар дамжуулан, США-гай президент Дж. Картерта бэшэг эльгээбэ.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай тусхай корр.). Варшавска Договорто хабаатай гүрэнүүдэй парламентаринарай зүбшэлэлгын уулзалга июлиин 5-да эндэ нээгдэбэ. НРБ-гэй, ВНР-эй, ГДР-эй, ПНР-эй, СРР-эй, СССР-эй, ЧССР-эй делегацинууд, Кубын Республикын парламентаринар айлшад боложо, тэрэндэ хабаадана.

Уулзалгада хабаадагшадта нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалгые сугларагшад нэрьемэ, удаан ургэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын тула Варшавска Договорто хабаатай гүрэнүүдэй парламентнуудай ба парламентаринарай ажал ябуулга тухай асуудалые зүбшэн хэлсэнэ. Сугларагшад өөһэд өөһэдынгөө оронуудай парламентнуудай ба парламентаринарай ажал ябуулгын дүнгүүдые согсолхо, Европо түбидэ, дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, аха дүү арадуудай холбоо барисаае гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ холбоо барисаагаа үргэдхэхэ шэнэ харгы замуудые хараалха байна.

НРБ-гэй Арадай суглаанай Түрүүлэгшэ Владимир Боневой түрүүлэлгэ доро үнгэрһэн үглөөнэй пленарна заседани дээрэ Совет делегацин хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ А. П. Шитиков үгэ хэлэбэ. Агууехэ Октябрь дарлалта мүлжэлгэһөө арадуудые сүлөөлхэ үе саг, эгээл үнэн зүб социализм ба коммунизмын общество байгуулгын үе саг нээгээ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Белградта болохо уулзалга шахардуу байдал һуларуулгын шэнэ шата болохо юм гэжэ оратор мэдүүлбэ. Политическэ зүбшэлэлтын комитедэй нёдондо жэлэй ноябрь һарада Бухарестдэ болоһон зүблөөн дээрэ эдэ хараа бодол тодорхойлогдоо һэн.

Совет засагай жэлнүүдтэ манай орон дотор болоһон асари ехэ хубилалтанууд тухай А. П. Шитиков хөөрэбэ. Эдэ хубилалтанууд СССР-эй шэнэ Конституциин проект дотор элирхэйлэн харуулагданхай. Советскэ Союз Түгэсхэлэй актын бүхы арбан гол ёһые шэнэ Конституциин—СССР-эй Үндэһэн хуулиин—проект дотор дэлхэй дээрэ түрүүлэн бэшэһэн байна.

Шахардуу байдал һуларуулгые сэрэг дай болюулалгаар батадхаха шухала гэжэ А. П. Шитиков тэмдэглээ.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, партиин Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов Варшавска Договорто хабаатай гүрэнүүдэй парламентаринарай уулзалгада хабаадажа байһан делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй июлиин 5-да Смольно соо уулзаба.

Партиин XXV съезд дээрэ хараалагдаһан экономическа ба социальна программануудые бэелүүлхэ, дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай, тэрэнэй Политбюрогой, Леонид Ильич Брежневэй сэхэ шууд ажал ябуулгые ленинградайхид халуунаар һайшаана гээд Г. В. Романов тэмдэглээ. Парти болон арадай асари ехэ туйлалтануудые элирхэйлэн харуулһан СССР-эй Конституциин проектые ленинградайхид ехэ урма баяртайгаар угтаһан байна.

Хөөрэлдөөнэй һүүлээр аха дүү социалис оронуудай түлөөлэгшэд Г. В. Романовтай хамта Смольнын актова залые, В. И. Ленинэй хүдэлмэриин түрүүшын кабинедые, таһалга-музейе хараба.

* * *

Варшавска Договорто хабаатай гүрэнүүдэй парламентаринарай зүбшэлэлгын уулзалгын июлиин 5-най үдэшын пленарна заседани ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшэ А. Апрогай түрүүлэлгэ доро болобо.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЭ, АШАГ ҮРЭ— МҮНӨӨ ҮЕЫН ШУХАЛА ЗОРИЛГО

«Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха шиидхэхы эрхэ нүхэсэл байһан туладань научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ» гэжэ партиин XXV съездын баталан абаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976 - 1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» соо хэлэгдэнэ.

Железнодорожно районой промышленна, транспортна предприятинуудай, барилгын организацинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд партиин табиһан зорилго бэелүүлхэ гэжэ оролдон, үйлэдбэреэ техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ районой предприятинуудта автомат ба автомат шахуу, поточно 5 лини, бүтээсэ ехэтэй шэнэ 526 түхеэрэлгэ тодхогдожо, ашаглалгада оруулагдаа. Детальнуудые нарин һайнаар болбосоруулха бүтээсэ ехэтэй оньһон агрегадууд болон тусхай программаар залан хүтэлбэрилэгдэн хүдэлдэг станогуудаар предприятинууд жэл бүхэндэ хангагдана.

Шэнэ техникээр хангагдахатай хамта үйлэдбэридэ шэнэ онол арга нэбтэрүүлэгдэнэ. Ганса нёдондо жэлэй туршада технологическа шэнэ 138 процесс үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Шэнэ техникэ, түрүү технологи ашагтай һайнаар хэрэглэхын, продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын ба шанарыень һайжаруулхын тула эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулганууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэдэг болоо. Үйлэдбэриин техническэ хангалгые һайжаруулха, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар 10 миллион түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа.

Предприятинууд иимэ хүдэлмэри ябуулхын тула научно-шэнжэлгын институдууд болон проектно-конструкторска бюронуудтай холбоо барисаа байгуулаа. Жэшээлхэдэ, авиазаводой коллектив НИАТ-ай Эрхүүгэй филиалай, Зүүн Сибириин технологическа болон Эрхүүгэй политехническэ институдуудай туһаламжагайгаар техническэ асуудалнуудые шиидхэдэг юм. Эдэ бүгэдэ научно-техническэ хүдэлмэри түсэбэй ёһоор, 23 темээр ябуулагдана.

Районаймнай хүдэлмэришэд мэргэжэлтэд техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ хубитаяа оруулха гэжэ анхарна. Тиимэһээ тэдэнэр үйлэдбэриин орёо асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ эдэбхи үүсхэлээ, зохёон байгуулхы ажалаа зорюулдаг болоо. Нёдондо жэл тэдэнэй оруулһан уралан нарижуулгын 5311 дурадхалнуудай 3871-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 3074 мянган түхэригэй алмалта үгэһэн юм.

Олон предприятинуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд «Хүдэлмэришэнэй эдэбхи үүсхэлдэ— инженерэй туһаламжа, дэмжэлгэ» гэһэн уряа һайшаан дэмжээд, хүдэлмэришэнэй дурадхалнуудта анхаралтайгаар хандадаг, бодото туһаламжа хүргэдэг болоо. Авиазаводой, локомотив-вагон заһабарилгын, прибор бүтээлгын заводуудай, М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Үдын локомотивна депогой инженер, технигүүд хүдэлмэришэдтэй хамта зохёохы ажалай бригадануудые эмхидхэжэ, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые хамтаараа шиидхэдэг болоо.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй олонхинь экономическа шэнжэлгын ниитын бюронуудай, ВОИР-ой болон НТО-гой соведүүдэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэр үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ өөһэдынгөө оруулха хубитые мэдэржэ, зохёохы ажалай хубиин түсэб зохёожо эхилээ. Үйлэдбэриин техническэ хэмжээ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрие нарижуулха, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ ямар техническэ асуудал шиидхэхэ, уралан нарижуулгын дурадхал оруулха байһанаа түсэб доторо хараална. Районой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй 70 процентнь зохёохы ажалай түсэбтэй юм.

Жэшээлхэдэ, прибор бүтээлгын заводто зохеон байгуулхы ажалай 23 бригада эмхидхэгдэнхэй юм. Мэргэжэлтэд болон хүдэлмэришэдһөө бүридэһэн бригада бүхэн үйлэдбэриин ямар нэгэ асуудал шиидхэхэ тодорхой зорилго урдаа табяад, хамтынгаа хүсэ шадал зорюулан ажалладаг болоо. Авиазаводой 310 бригада уралан нарижуулгын олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн юм. Т. А. Пономаревой, М. А. Собянинай, В. Н. Левченкын хүтэлбэрилдэг бригадануудай эдэбхи үүсхэлтэ ажал нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэгдэһэн байха юм.

ЛВРЗ-гэй техническэ мэргэжэлтэд хүдэлмэришэдтэ ехэ туһаламжа хүргэнэ. Электрослесарь А. Л. Захаров болон инженер В. Ф. Толмачев эдэбхи үүсхэлээ нэгэдүүлэн ажаллажа, 5 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Мүн слесарьнүүд С. Н. Маковей, Л. Е. Леонов, М. Ф. Погорелов гэгшэдһээ бүридэһэн бригада заводой инженер, технигүүдэй туһаламжаар хүшэр ажал оньһожоруулха үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээ.

Гэбэшье, энэ талаар дутагдал үгы гэхын аргагүй. Техническэ дэбжэлтэ туйлаха арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Үйлэдбэрине оньһожоруулха, автомат аргаар хангаха талаар хэгдэжэ байгаа хүдэлмэри мүнөө сагай эрилтэдэ үшөө хүргэгдөөгүй байһаар.

Арбадахи табан жэлдэ арадай ажахы хурдан түргэнөөр хүгжэхэ ёһотой. Тэрэнэй гол үндэһэн һуури болохо хүндэ индустри хүгжөөлгэдэ урданай мэтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Республикымнай промышленностиин гол һалбариин— машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын томо предприятинууд манай райондо юм.

«Теплоприбор» завод энэ табан жэлдэ ехээр хүгжэхэ юм. Микроэлектроникын орёо приборнуудые бүтээжэ эхилхээр хараалагдаа. Иимэ приборнуудые бүтээхын тула үргэлжэдөө оньһожоруулагдамал цех байгуулагдаха, детальнуудые механическа аргаар болбосоруулха, хабсаргаха поточно лини тодхогдохо, технологическа шэнэ процесс нэбтэрүүлэгдэхэ ёһотой. Прибор бүтээлгын завод мүн лэ ехэ продукци бүтээдэг болохо юм. Детальнуудые болбосоруулха орёо оньһон арга авиазаводто хэрэглэгдэхээр хараалагдаа.

Иимэ зорилго шиидхэхын тула үйлэдбэрине үргэлжэдэнь оньһожоруулха, автомат аргаар хангаха шухала. Харин техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ арга боломжонуудаа зарим предприятинуудай коллективүүд хэрэглэжэ шаданагүй. Шэнэ техникэ, түрүү технологи хэрэглэхэ, хүдэлгэжэ байгаа түхеэрэлгэнүүдээ шэнэдхэхэ хүдэлмэридэ горитой дутагдал бии.

Предприятинуудай шэнээр зэбсэгжүүлэгдэжэ байбашье, хүнэй гарай хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриин хуби үшөө ехэ байһаар. Тодорхойлон хэлэхэдэ, хамһабариин үйлэдбэриин 50—55 процентнь оньһожоруулагданхай. Хүдэлжэ байгаа предприятинуудта хуушарһан түхеэрэлгын хуби горитой ехэ. Жэшээлхэдэ, ЛВРЗ-дэ, «Сельхозтехникын» Үдын отделенидэ, үйлэдбэриин «Буржелезобетон» нэгэдэлдэ, автомобильна болон түмэр замай транспортын зарим предприятинуудта түхеэрэлгэнүүдэй 23 гаран процентнь 20 гаран жэлэй туршада ашаглагдажа байһаар.

Барилгын организацинуудай үйлэдбэриин ашаг үрэ бага. Капитальна барилгые һайжаруулхын тула инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлалгые түргэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Мүн барилгын технологиие һайжаруулха асуудал шухала байһан зандаа. Барилгын талмайнуудтахи ажал оньһожоруулһанай, бии байгаа машина, механизмуудаа ашагтайгаар хэрэглэһэнэй ашаар арадай ажахын энэ шухала һалбариин ашаг үрые дээшэлүүлжэ болохо гэжэ мэдээжэ.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ продукциин шанар ехэ удха шанартай гээшэ. Бүтээн гаргадаг продукциингаа шанар һайжаруулһанай ашаар элдэб гаргаша бага болгохо арга предприяти бүхэндэ бии. Районой олон предприятинууд бэхи һайн, удаан болзор соо ашаглагдаха зүйлнүүдые бүтээн гаргаха асуудал амжалтатайгаар шиидхэдэг, продукциин шанар һайжаруулха хүдэлмэри эмхидхэн хүтэлбэрилхэ гурим нэбтэрүүлдэг болоо. Гэбэшье, Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн продукциин хуби үшөө бага байһаар.

Техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай, үйлэдбэреэ оньһожоруулһанай үндэһэ һуури дээрэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха, тиигэжэ үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ зорилго коллектив бүхэнэй урда табигдаа. Арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ районоймнай предприятинууд техническэ талаараа шэнээр зэбсэгжүүлэгдэхэ, эрдэм техникын туйлалтануудые үйлэдбэридээ нэбтэрүүлхэ юм.

1977 ондо предприяти, организацинуудта 570 шэнэ түхеэрэлгэ тодхохоор хараалагдаа. Технологическа 65 шэнэ процесс нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Тиигэжэ уридшалан хараалагдаһан программын ёһоор залан хүтэлбэрилэгдэдэг станогууд олоор ашаглагдажа, тэндэ болбосоруулагдадаг детальнуудай хуби горитой ехэ болохо байна.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ зорилгые өөһэдынгөө харюусалгатай уялга гэжэ мэдэрэн, эдэбхи үүсхэлээ дээшэлүүлхэ байһанаа мэдүүлээ. Тэдэнэр Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, үйлэдбэриин техническэ олон асуудал шиидхэжэ эхилээ. Инженер, технигүүд зохёон байгуулгын холые хараата түсэбүүдые зохёожо, жэлдээ абадаг салин хүлһэнэй 30 процентһээ бага бэшые харюулха, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэжэ хараалаа.

Барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай эмхидхэл һайжаруулха, ажахын тоосоо үргэнөөр хэрэглэхэ, техникэ, механизмуудай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, тиигэжэ капитальна барилгын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые бэелүүлжэ эхилһэн юм.

Районоймнай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ урдаа тодорхой зорилгонуудые табяад, техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө горитой хубитаяа оруулха уялга абаа.

Д. НАЗАРОВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын Железнодорожно райкомой таһагые даагша.

Дүршэл ехэтэй, техникээ жэншэдгүй һайнаар мэдэдэг механизатор Юндэн-Доржо Эрхитуевич Жапов Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхоздо хорин гаран жэлдэ хүдэлнэ. Даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг, техникээ гамтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг механизатор габшагай һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагданхай.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар амжалта туйлаһанайнгаа түлөө тэрэ «Буряадай АССР-эй габьяата механизатор» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ю-Д. Э. Жапов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЖЭРГЭМЭЛЭЙ ДУУТА ҮГЛӨӨГҮҮР

ЗҮҮН ХОЙТО шэлэ хүтэлнүүдэй саанаһаа үүрэй толон задаржа, Үльдэргын үргэн голдо ажалай үглөө мандаба. Жэргэмэлэй дуута энэ сэлмэг һонорхон эртэ үглөөнэй хаһада үргэн нэмжээ тала нуга дээгүүр түрүүшын һүрэг олон хонид хушууран бэлшээридээ гаранхай. Энэ һүрэгые дүшэ гарамгай, ажалша шамбай, хүрин шарайтай эхэнэр туужа ябана. Тэрэ Гурьбын нугада зуһажа эхилһэн бүхы отарануудһаа түрүүлэн өөрынгөө һүрэгые бэлшээридэнь гаргаад, шэмэтэ ногоо шэмхэлэн байгаа эхэ хонидые, нилээдгүй томо болоһон хурьгадые урмашан харана.

Цэрэнжаб Цыдыповна Цэдэн-Дамба Цыбикович хоер гол түлэб өөрынгөө бүлын хүсөөр бүхы түлнүүдээ абажа түлжүүлхэ гэжэ шиидээд. һүүлэй хэдэн жэл удаагуур хурьга абалсаһан Ендон хүбүүгээ, урзанда арбадахи класс дүүргэһэн Долгор басагаяа сакманшигуудаар табижа, энэ ехэ харюусалгатай ажалаа эмхи гуримтайгаар эхилээ һэн. Энэ бүлын хонишод эртэ үглөөнһөө үдэшэ болотор хонидойнгоо хотон соо туха сүлөөгүй хүдэлжэ, мүн хурьгадай олоороо түрэхэ үедэ һүниндөөшье хүсэд унтангүйгөөр ажаллан. түл абалгын халуун хаһые үнгэргөө. Удаань түлнүүдээ түргөөр томо болгохын, эхэ хонидоо тураахагүйн тулада зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха гэжэ хэды ехэ оролдолго гаргаа гээшэб! Эдэ бүгэдынь ашa үрэ мүнөө элеэр харагдана. 578 эхэ хонинһоо 619 хурьган абтаад. толгой бүринь түлжүүлэгдэнэ. Намар эртэ хюруу унажа бэлшээриин ногоое хагдаруулдаг, хабартаа һалхитай хүйтэн байһанһаа ногоон оройтожо ургадаг Яруунын эрхэ байдалда үндэр дүн туйлаха гээшэ нилээдгүй орёо бэрхэтэйшье һаа, Цэдэн-Дамба Цыбикович Доржиевай даадаг отарынхид һүүлэй арбан хоёр жэлдэ зуутадай зэргэдэ ябажа байнхай. Юһэдэхи табан жэлэй туршада 3109 хурьга абаха, 116 центнер нооһо хайшалха түсэбөө дүрбэн жэлдэ дүүргээ һэн. Харин нёдондо, мүн саада жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 108—110 хурьга абажа, хоёр дахин аймагай чемпионой үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Энэ жэлдэ зууһаа 107-е абаад байһан тула хурьгадаа нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр эхэһээнь һалгаажа тушааха. мүрысөөнэй дүн согсологдохо болбор энэ туйлаһанаа алдангүйгөөр хонин ажалайнгаа жэлые түгэсхэхэ, зунай үедэ һүрэгөө һайнаар бэлшээн, шадал абхуулжа, удаадахи жэлдэ туйлаха амжалтынгаа үндэһэ һуури табиха гэжэ мүнөө оролдоно. Хэдэн олон жэл удаагуур туйлагдаһан энэ амжалтада Цэрэнжаб Цыдыповнагай хубита тон ехэ юм. Тиимэл байһандаа түрүү хонишон эхэнэр «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагданхай. Мүн нютагайхидынь 1975 ондо тэрэниие аймагай Соведэй депутадаар һунгаа һэн. Депутадай уялга болон үүргые һайнаар дүүргэжэ ябаа. Мүнөөшье «Коммунизм» колхозой 1-дэхи отделениин Харгааһатын һунгуулиин округой һунгагшад Цэрэнжаб Цыдыповна Цыренжаповае хоёрдохиёо аймагай Соведтэ өөһэдынгөө гүлөөлэгшөөр һаяхан һунгаба. Колхозой соёлой байшанда Цэрэнжаб Цыдыповна һунгагшадтайгаа уулзахадаа арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, ажахынгаа экономико хүгжөөхэ талаар бусад түрүү хонишодтой хамта ехэхэн хубитаяа оруулха. Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ тухайгаа тобшолон хэлэһэн байна.

Цэрэнжаб Цыдыповнагай эршон тойронине шэртэн харахада зүг бүхэндэ хонин һүрэгүүд бэлшэжэ харагдана. «Гурьбын нуга уужамшье һаа, эды олон һүрэг малда \багаданал хэбэртэй. Зунай эхеэр ехэнхидээ ган гасууртай байдаг тула бэлшээрнин ногоон элбэгээр ургадаггүй. Энэ үедэ бүхы һүрэгүүдые садатарнь бэлшээхэ аргагүй байдаг. Юрэдөөл бэлшээринмнай газар багадана гээшэ. Отара бүхэнэй зуһалан шадар таримал ургамалай участок байгуулха, бүлүүр станци тодхожо бэлшээриеэ уһалдаг болохо байгаа. Тиигэбэл хониднай зундаа хэды ехээр таргалха, элбэг нооһотой, эхир хурьгадые түрэдэг байха һэм!» — гэжэ хонишон эхэнэр һанажа, хүсэжэ, ябаһан юумэн тухайгаа бодолгото болоно. Энэмнай ерээдүйдэ заатагүй бэелүүлэгдэхэл даа гэжэ тэрэ шэбшэхэ зуураа, 15—20 жэлэй саада тээ ямар муу байрада байдаг аад. мүнөө ниигын мал шэнэ үбэлжөөн зуһалантай, үбэлдөө тэжээл элбэгтэй болоһон тухай урмашан мэдэрнэ. Малшадай гэрнүүдшье шэнэлэгдээ, электрын гэрэл оруулагдаа, радио, телевизортэй болгодоо, малшадта түрүүшын ээлжээндэ машина, мотоцикл худалдагдадаг болоо. Юрэдөө малшадай ажаллаха, ажаһууха эрхэ байдал урдынхитай сасуулшагүйгөөр һайжараа. Гэбэшье һанаха, хүсэхэ юумэн үшөөл бии байна. Сагай эрилтэ иимэ байна бшуу.

Хүхын дуута хадануд урда зүгтэ уняартана. Тэрэ дабаанай саана Хэжэнгын аймагай Чисаана нютагта Цэрэнжаб Цыдыповна түрэһэн намтартай. Бага наһандаа эхэ, эсэгэһээн гээгдээд, хонишоноор хүдэлдэг түрэлэйдөө байжа һуралсалаа хэдэн жэлдэ үргэлжэлүүлбэшье, дайнай хүшэр үедэ саашадаа һураха аргагүйдэжэ, арбан дүрбэтэйһөө колхоздоо мореор газар хахалхаяа гараа бэлэй. Тиигэжэ залуухан Цэрэнжаб сасуутанһаа эгээ түрүүлэн ажалай амта таниһан, «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан ха юм. Тэрэ эгсэ хорин жэлэй саада тээ Цэдэн-Дамба Доржиевай һамган боложо, Үльдэргын колхозой гэшүүдэй дунда үшөө нэгэ бэрхэ ажалшан нэмээ һэн. Тэрэ гэһээр мал ажал дээрэ таһалгаряагүй хүдэлжэ ябана гээшэ. Найман үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлээ. Эдэнэрһээ гадна, эхэһээ гээгдэжэ, үншэрһэн гурбан бага үхибүүдые хүмүүжүүлжэ, хүл дээрэнь табяа. Энэ соло габьяагайнгаа түлөө Цэрэнжаб Цыдыповна «Эхэ-герой» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Ехэ болоһон хэ үхибүүдынь тусхай мэ жэлэй һургуулинууд дүүргээд, хүдэлжэ бай Багашуулынь нютагтаа тернат-һургуулида, са яслида ябана. Үхибүүдэй зариманиинь эхэ, эсэгын ажалай замые шэлэжэ хо ажал дээрэ хүдэлнэ. Ен хүбүүниинь отара да абаад хүдэлхөөр дүр шадабаритай болоо. Дол басаганиинь тусхай ку дүүргээд, отарынгаа хо дые хоёр жэл удаа иску венна аргаар үрэжүүл гансашье хони һубайрүүл гүй.

Хонишон эхэнэр өөрын зуһалангай байра тээшэ раашална. Хэды эртэ һаа, гэртэхиниинь бодош хөй, газаагуурхи ажалаа жэ, орохо гарахань хараг на. Үбэлжэлгын б хэтэй һарануудые хатуу гар ригтойгоор дабажа гар байхадань, үбэлэй с шуургата һүнинүүд м тагданагүй. Үбэлэй даба дабагдаа гээд һанаа амаржа болохогүй. Ер үбэлэй дабаае сусаралтаг гөөр дабахын тулада һү гэйнгөө шадалые ехээр нэмээхэ хэрэгт бшуу. Энээнэй тулада най бэлшээрие һайна ашаглаха шухала. Эг нимэ һанал хүсэлтэйгэ Үльдэргын суута хони дой нэгэн Цыренжаб Цы повна Цыренжапова жэ гэмэлэй дуута эртэ үгл гүүр хүн сагаан хони һ рэгөө элдин бэлшээридэ адуулжа ябанал.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.
Яруунын аймаг.

БЭЛШЭЭРИИН ХАҺА ХҮСЭДӨӨР ХЭРЭГЛЭЕ

Буряад ороноймнай олон мянган малшад СССР-эй шэнэ Конституциин проекттэй танилсажа, тэрэниие зүбшэн хэлсэжэ байхадаа Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ гэжэ оролдоно. Тиихэдээ тэдэнэр абтаһан уялгануудай хуби заяан зунай бэлшээриин үедэ хэр зэргэ ажаллаһанһаа дулдыдаха юм гэжэ һайса ойлгоно.

Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай адууһа мал зунай хүхэ ногоондо гаргагдажа, өөхэ арьбангаа нэмээжэ, һүшэмээ дээшэлүүлжэ байна. Энээхэн үедэ бүхы юумэн малшадай оролдолго хэшээлһээ, тэдэнэй ажалые һайнаар эмхидхэһэнһээ болохо байһаниинь элитэ.

Илангаяа зунай бэлшээриин үедэ малаа гээлтэ хоролтодо оруулхагүй, тугал, хурьгадаа онсо анхаралтайгаар харууһалха, тэдэниие һалхи, бороонһоо хамгаалха дал һарабша түхеэрхэ, шэмэтэй һайн ногоотой бэлшээридэ адуулха шухала болоно. Энэ талаар халан абамаар дүршэл бии. Жэшээнь, Хоринэй аймагай Дээдэ Тайлсын совхоз бүхы тугалнуудаа нэгэ газарта суглуулжа, һайжаруулагдамал бэлшээридэ адуулдаг, тэндээ тэжээл бүйлүүлхэ цех түхеэржэ, тугалнуудта бурдууг, кисель бэлдэдэг байха юм. Тиигэжэ зундаа тугалнуудай шэгнүүр ехээр нэмээжэ, һайса түлжүүлжэ шадана.

Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхоз эхэһээ һалгаагдаһан хурьгадаа 2,5—3 мянгаарнь нэгэ байрада суглуулжа, сабшагдаһан, хэршэгдэһэн ногоогоор, талха тарьяанай зүйлөөр һүүдэртэ эдеэлүүлдэг болонхой. Үдэшэ, үглөөнь дүтын бэлшээридэ гаргадаг заншалтай.

Зунай бэлшээриин үедэ хурьгад, тугалнууд олоороо гарзалдаг гээшэ. Тиимэһээ эдэ ажахынуудай жэшээгээр тугал, хурьгадай «лагерь» түхеэрхэ саг ерээ гэжэ һанагдана.

Энэ жэлдэ гүрэндэ тушаагдаха үхэр хонидые зунай бэлшээн, шахан таргалуулха гээшэ колхоз, совхозуудай малшадай хүндэтэй зорилго болоно. Мүнөө үедэ 41 мянга гаран үхэртэй 280 гүүртэ мал хүхэ ногоон дээрэ таргалуулагдахаар илгагдаад, эгээн һайн бэлшээридэ гаргагданхай. Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой мал адуулагшадай жэшээгээр зунай бэлшээриин зуун үдэртэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые зуун килограммаар нэмээхэ гэһэн социалис мүрысөөн республика дотор үргэнөөр дэлгэрээ. Түнхэнэй, Захааминай, Яруунын, Баргажанай, Хурамхаанай болон бусад аймагуудай ажахынууд эдэ гүүртэнүүдээ холо һарьдагай тунга бэлшээридэ гаргаад, атарлуулжа байна. Малые холын бэлшээридэ абаашаха, тэндэ малшадай байха гэр байра түхеэрхэ, малшадые хэрэгтэй бүхы юумээр хангаха талаар ехэ юумэн хэгдээ. Холын бэлшээринүүдтэ гаргагдаһан малые һара бүхэндэ шэгнэжэ байха шэгнүүр тэндэ тодхогдоо. Тэжээлэй дабһан хүсэд хүрэхөөр зөөгдэнхэй. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд тэдэ гүүртэнүүдые эрьежэ, саг үргэлжэ ябажа, малшадтай хөөрэлдэжэ, тэдэндэ шэнэ газетэ, журнал хүргэжэ, мүрысөөнэй һара бүриин дүнгүүдые дуулгажа, малыень шэгнэлсэжэ байдаг болонхой. Энэ һайшаалтай.

Гүрэндэ тушаагдаха 250 мянган хонид бэлшээн, шахан таргалуулагдахаар илгагдажа, тусхай түхеэрэгдэһэн байрануудта, дал һарабша доро байлгагдажа, үдэшэ үглөөнь бэлшээгдэжэ шахагдаха байна. Эдэндэ сабшажа эдюулхээр нилээд ехэ газарта горох-обёосой холисо, зеленко таригдаа. Таримал ногооной ургатар тэдэ хонид һайн бэлшээреэр хангагданхай.

Хүхэ ногооной үедэ үнеэдээ һайнаар бэлшээжэ, һүшэмыень дээшэлүүлхэ зорилго табигданхай. Колхоз, совхозуудай һаалиин бүхы 401 гүүртын хахадһаа олонхинь гэхэ гү, али 241-ниинь зуһаланда нүүлгэгдээ. Тэндэ 60 мянга гаран үнеэд харууһалагдана. Һаалиин гүүртэнүүдэй зуһаха газарта һү һэбэрээхэ 78 түхеэрэлгэ тодхогдонхой, 7520 кубометр хэмжээнэй мульһэн бэлдэгдэжэ, һү хүргэхэ байра түхеэрэгдэһэн байна. Мүн тэндэ искусственна үрэжүүлгын 186 пункт, һүнэй шанар шалгаха 208 лаборатори бэлдэгдэнхэй.

Энэ жэлэй бэлшээриин һайнда бүхы хонидоо, илангаяа эхэ хонидоо һайнаар бэлшээн таргалуулжа, саг соонь искусственна аргаар үрэжүүлхэ ехэ хүдэлмэри угтажа байна. Дүршэл шадабари ехэтэй хонишод һүрэгөө үглөөнэй 3 часһаа үдэшын 10 час хүрэтэр бэлшээдэг гуримтай. Хүхэ ногоон дээрэ хүшэ абаһан хонид олоороо эхирлэдэг. Үбэлдөө тамираа бэлээр алдадаггүй гэжэ тон зүб тэдэнэр хэлэдэг. Тиимэһээ түрүүшүүлдэл адляар бүхы хонидоо оролдосотой һайнаар адуулжа, хүхэ ногооной хүшэ абхуулха гээшэ хонишон бүхэнэй уялга мүн.

Теэд зунай бэлшээриин хаһые хаа хаанагүй эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаад, бүхы юумэеэ һайнаар ябуулна гэхын аргагүй. Шалгалта хээд үзэхэдэ, энэ ехэ хүдэлмэридэ али олон дутагдалнууд ушарна. Зарим газарта малай зуһаха дал һарабша бэлдэгдээгүй, малшадай байха гэр байра зохидоор түхеэрэгдээгүй байна. Хони, малые үглөөгүүр бэлшээридэ орой гаргаха, үдэшэлэн эртэ хорёодо хааха баримтанууд дайралдана. Эдэ мэтэ дутагдалнуудые тэсэхээр бэшэ.

Агууехэ Октябриин алдарта ойе, СССР-эй шэнэ Конституциин баталагдаха үдэрые эрхим амжалтаар угтахын тула малшан бүхэн оролдохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. УЛЬЗУТУЕВ,
Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерствын ахамад зоотехник.

КПСС-эй аграрна политика бэелүүлэгдэнэ

ГАЗАРАЙ БАЯН ХЭШЭГ

Байгша ондо ороноймнай мелиораторнууд ехэ амжалта туйлаа. Эдэнэрээр 170 мянга шахуу гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ гурба дахин шахуу ехэ талмай уһалагдажа, хатаагдажа, колхоз совхозуудта үгтэһэн байна.

— Мүнөө, СССР-эй шэнэ Конституциин проектые бүхы ороноймной ажалшадай зүбшэн хэлсэжэ байхада, энэ амжалта тухай тэмдэглэхэдэ аятай байна,— гэжэ СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министрэй нэгэдэхи орлогшо П. А. Полад-Заде ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.— Мүнөөнэй Конституциин баталагдан абтаһанһаа хойшо үнгэрһэн 40 жэл соо ажабайдалай бүхы асуудалнуудаар үзэгдөө дуулдаагүй ехэ амжалта хүгжэлтэ туйлагдаа. Манай бүхы баялигуудай эшэ үндэһэн болохо газар танигдашагүйгөөр шэнэдхэн хубилагдаба. Ороноймнай элдэб газар нютагуудта хэмжээгээрээ асари ехэ, техническэ талаараа өөрсэ шухаг газар шанаржуулгын хүдэлмэри хэгдэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумэй һүүлээр газар шанаржуулгын хүдэлмэри удаан болзоройн, нэгэдхэгдэһэн программаар хүгжөөгдэнэ. Энэ Пленум дээрэ газар таряланые шанаржуулан һайжаруулга ниитэ гүрэнэй, ниитэ арадай зорилго гэжэ соносхогдоо һэн. Хүдөө ажахын үйлэдбэрине тогтууритай һайн, хүгжэлтэ түгэс болгохо. Тэрэниие байгаалиин уларилһаа дулдыдал багатай болгохо гэһэн гол зорилго табигдаһан байгаа.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ газар шанаржуулан һайжаруулха түхеэрэлгэнүүдые барилгын эгээл шухала шэнжэ шанарынь юун болоноб?

— Нэн түрүүн жэл бүхэндэ үргэн ехэ газарые ашаглажа, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ табинабди. Манай орон газар шанаржуулан һайжаруулха хүдэлмэриингөө хэмжээгээр, эршэ далайсаар дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ. Үргэн ехэ дэбисхэр дээрэ газар шанаржуулан һайжаруулгын техническэ талаараа һайнаар хангагданхай томо ехэ түхеэрэлгэнүүдые бариха гээшэ мүнөө үеын эгээл шухала шэнжэнь болонхой. Элдүүриин газарай оройдоол найман процентнь болодог шанаржуулан һайжаруулагдаһан гектарнууд газар ажалай бүхы продукциин дүрбэнэй нэгэ хубинень үгэнэ.

Уһалалгын эгээл түрүү арга-оньһон түхеэрэлгээр бороо оруулан сүршэлгэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Бороо оруулдаг машинануудай парк үргэдхэгдэнэ, эдэнэй шанар һайжаруулагдана. Үргэн абасатай «фрегат», «Волжанка» түхэлэй 20 мянга гаран агрегат ороноймнай полинууд дээгүүр хүдэлнэ. «Днепр» түхэлэй шэнэ машина бүтээн гаргажа эхилээбди. Уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые автомадаар хангалга улам үргэн ехэ боложо байна. Мүнөө хатаагдаһан газарай хахадһаа үлүү хубидань хаамал дренаж хэрэглэгдэнэ.

— Энэ түсэбтэ табан жэлдэ мелиораторнуудай түсэбүүд ямар гээшэб?

— 10 миллион шахуу гектар шанаржуулан һайжаруулагдахаар хараалагдана. 38 миллион шахуу гектар бэлшээри уһалагдаха юм. Түсэбтэ табан жэлэй һүүл багта шанаржуулан һайжаруулагдаһан газарай хэмжээн 33 миллион гектарта хүргэгдэхэ.

Манай һалбариин хүдэлмэрилэгшэд улам бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө, газар тарялангые һайжаруулха талаар партиин хараалһан асари ехэ программые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө шармайн оролдожо байна.

(ТАСС)

Чернобыльскэ атомна электростанциин түрүүшын энергоблок ашаглалгада тушаагдахаар дүтэлжэ бай Миллион киловатт хүсэтэй реактор болон тус туста 500 мегаватт хүсэтэй хоёр турбина энэ жэлдэ аша лалгада тушааха гэһэн уялга барилгашад абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэжэ бай

ТАСС-ай фотохронико.

Э. Р. Раднаевай түрэһөөр 80 наһанай ойдо

Эрдэмтын, хирургын дурасхаалда

РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй габьяата врач, медицинын эрдэмэй кандидат Эрдэн Раднаевич Раднаевай түрэһөөр 80 жэлэй ойдо зорюулагдаһан республикын хирургнуудай нэгэдэхи конференци республиканска больницын конференц-зал соо гурбан үдэрэй туршада үнгэргэгдэбэ.

Конференцидэ республикын аймагуудай болон хотын больницануудай хирургнууд, нийтын ажал ябуулагшад суглараа. Эндэ тусхай таһалга соо медицинын шухаг һалбари болохо хирургида зорюулагдаһан номой выставкэ олоной анхаралда табигданхай. «Хирургнуудай бүхэсоюзна XXIX съездын хүдэлмэри», «Хирургиин хойшолуулагдашагүй асуудалнууд», «Амбулатори, поликлиникэнүүдтэ үбшэнтэндэ хирургическа туһаламжа хүргэлгэ» гэхэ мэтэ номууд илангаяа һонирхолтой гэжэ выставкэ харагшад тэмдэглэнэ.

Операци хэхэдэ хэрэглэгдэдэг орёо оньһон түхеэрэлгэнүүд, жэжэхэн зэр зэмсэгүүд хэдэн стол дээрэ табяатай, 1975 ба 1976 онуудта республикын больницануудта хэгдэһэн операцинуудай тоо, үрэ дүнгүүдынь согсолон бэшэгдэнхэй.

Конференц-зал. Буряад орондомнай хирургиин үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн, эрдэмтэн, нийтын ажал ябуулагша, эрхим мэргэжэлтэ байһан Э. Р. Раднаевай томо портрет ханада үлгэгдэнхэй. Ажалай ветеранууд А. И. Жалсараев, С. С. Бороноев, Т. Т. Погадаева, М. Д. Годовикова, В. И. Николаев, В. К. Белоусов болон бусад габьяата багшынгаа түрэһэн ойе тэмдэглэхээр эндэ ерэнхэй.

Республикын элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо Ц. Э. Эрдынеев конференци нээжэ, медицинын эрдэмэй кандидат А. Б. Раднаев «Хирург Э. Р. Раднаевай ажабайдал, хирургиин талаар тэрэнэй зохёохы ажал ябуулга» гэһэн элидхэл хээ. Элидхэл дотор Баргажанай аймагай Дагальжан нютагта малшанай бүлэдэ 1897 ондо түрэһэн буряад хүбүүнэй мэдээжэ врач хүрэтэрөө ургаһан намтар, мүнөөнэй хирургида тэрэнэй оруулһан хубита тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэһэн байна.

Министерствын ахамад хирург В. В. Балдынов «Совет засагай жэлнүүдтэ Буряадай АССР-тэ хирургиин хүгжэлтэ тухай» элидхэл хээ. Бэлигтэй залуу мэргэжэлтэдһээ Е. Н. Цыбиков «Зүрхэндэ хэгдэдэг операциин үрэ дүнгүүд» гэһэн һонирхолтой элидхэл хэжэ, сугларагшадай анхарал татаба.

Хоёр үдэрэй туршада хамта дээрээ 36 элидхэл шагнагдаа. Конференцидэ хабаадагшад медицинскэ түргэн туһаламжын больницын хүдэлмэритэй танилсаа.

Г. БАЗАРЖАПОВА.

ГАБЬЯАНЬ МАРТАГДАХАГҮЙ

РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй габьяата врач, медицинын эрдэмэй кандидат Эрдэн Раднаевич Раднаевай түрэһөөр 80 жэлэй ой гүйсэбэ. Республикадамнай хирургиин үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн байһан Э. Р. Раднаев Баргажанай аймагай Дагальжан нютагта 1897 ондо түрөө һэн.

Эрдэн арба наһатайдаа Баргажанай церковно-приходской һургуулида ороо. Удаань дээдэ эхин училищи амжалтатайгаар дүүргээд, 1917 ондо холимог гимназида ороод, 1921 ондо дүүргэһэн юм. 1922 ондо Шэтын арадай гэгээрэлэй институтда орожо, тэндэһээ Москвагай университедэй медицинскэ факультедтэ дэбжүүлэгдэһэн байна. Оронойнгоо элитэ хирургнууд П. А. Герцен, А. В. Мартынов, Н. Н. Бурденко гэгшэдэй элидхэлнүүдые шагнахадаа, студент Раднаев хирургида онсо һонирхол, эрмэлзэл гаргаа бэлэй.

1927 ондо университедээ дүүргээд, Москвагай Красно-Советскэ больницада үлөөд, эндээ түрүүшын научна хүдэлмэринүүдые бэшэһэн. Хорин аймагай буряадуудай дунда дэлгэрдэг үбшэ шэнжэлхэ совет-герман экспедицидэ тэрэ хабаадалсаһан байна.

1928 ондо А. В. Мартынов, П. А. Герцен гэгшэдэй хүтэлбэри доро урологоор кандидатска диссертаци хамгаалһан. 1934 онһоо түрэл Буряад ороноо бусажа, областной больницын ахамад врачаар, хирургическа отделениие даагшаар хүдэлөө. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ нүүдэл госпитальнуудай ахамад врачаар хүдэлжэ, парти, правительствын үндэр шагналда хүртөө һэн. 1945 ондо Улаан Одоной орденоор, 1948 ондо Ажалай Улаан Тугай орденоор, 1953 ондо «Ажалай шэн габьягай түлөө» медаляар шагнагдаһан юм.

Сэрэгэй хирургиин талаар тэрэнэй хүдэлмэриин баян дүршэл согсологдоһон байна. Жэшээлхэдэ, «Дариин галһаа шуһанай һудалай гэмтэлгые эмшэлгэ» гэһэн ба бусадшье хүдэлмэринүүдынь нэгэ суглуулбари боложо хэблэгдээ һэн.

— Тэрэ уушханай ханяада эмшэлхэ шэнэ арга хэрэглэжэ, 1955 ондо Москвада үнгэрһэн СССР-эй хирургнуудай 26-дахи съезд дээрэ энэ асуудалаар элидхэл хэһэн байгаа. Мүн лэ уураг тархида бии болоһон хабдарые зайсуулхын тула операци хэхэ үүсхэл Эрдэн Раднаевич гаргаһан байна. Тиин 1959 ондо республиканска больницын дэргэдэ нейрохирургическа отделени нээгдэлэн юм.

Э. Р. Раднаевай түрэһөөр 60 наһанай ойн баяр дээрэ республикын элүүрые хамгаалгын министр байһан В. Р. Боянова мухар гэдэһэнэй үбшэнһөө 1954 онһоо хойшо республика дотор нэгэшье хүн үхөөгүй гэжэ тэмдэглээ. Энэ хадаа бэлигтэй хирургын онсо габьяа болоно.

Зүрхэ, һудаһанай үбшэ аргалха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. Тэрэнэй һурагша, мүнөө Буряадай АССР-эй габьяата врач А. И. Жалсараев һудаһан ба зүрхэндэ республика соогоо эгээн түрүүлэн операци хэһэн юм.

Э. Р. Раднаев Бүхэсоюзна ба Бүхэроссин хирургнуудай бүлгэмэй гэшүүн байһан тула съезд, конференцидэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байгаа. 1959 ондо болоһон Уласхоорондын 18-дахи конгресстэ делегадаар һунгагдаһан. Тэрэнэй зүбшэл заабаряар һурагшадынь эрдэмэй үргэн харгы руу зоринхой. М. А. Петушинов, Н. Ц. Цыренжапова, Г. Ф. Дульбеев, Б. Н. Эрдынеев гэгшэд медицинын эрдэмэй кандидадууд болонхой. Мүн лэ республикын хүдөө нютагта хүдэлдэг хирургнуудта саг үргэлжын анхарал, туһаламжа үзүүлдэг байһан. Бэлигтэй мэргэжэлтэ хирургиин алишье һалбарида хүдэлжэ үзөө. Һүлһэ, бөөрэ, хотын үбшэндэ, яһанда, һудаһанда операци хэжэ аргалхадаа ехэ бэрхэ врач гэжэ тэрэ республикынгаа ажалшадай дунда суутай байһан. Мүн лэ урологиин талаар эрхим мэргэжэлтэ байһан гээшэ.

Ёһотой эмшэн өөрынгөө мэргэжэлэй асуудалаар лэ һонирхоод байха ёһогүй, харин арад зонойнгоо ажабайдалаар һонирходог байха зэргэтэй гэжэ Эрдэн Раднаевич тоолодог байгаа. Тэрэ немец, француз, англи хэлэ һайн мэдэдэг байһан. Мүн лэ Пушкин, Есенин, Омар Хаям, Хоца Намсараевай зохёолнуудые сээжээр мэдэдэг, буряад дуунуудта илангаяа дуратай һэн.

Э. Р. Раднаевай 60 жэлэй ойн баярай һайндэр Улаан-Үдын оперо, баледэй театрта үнгэргэгдэһэн юм. Эндэ РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын ахамад хирургнууд — профессор Н. П. Краковский, профессор Щипачев, профессор Н. И. Никитин гэгшэд хабаадалсажа, буряад хирургын шадабари мэргэжэлдэ үндэр сэгнэлтэ үгэһэн гээшэ. СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр, профессор Курашов амаршалгын телеграмма соо Эрдэн Раднаевичта зол жаргал хүсэжэ, республикынгаа ажалшадай элүүр энхэ байха хэрэгтэ хамаг хүсэеэ зорюулхые хүсөө һэн.

Энэ үедэ Эрдэн Раднаевич 20 мянган операци хэһэн байгаа. Нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, элүүрые хамгаалгын саг үргэлжын комиссиин гэшүүн байһан. Дэмбэрэлтэ һайхан ажалайнгаа түлөө Эрдэн Раднаевич Ленинэй орденоор шагнагдаһан байна.

1962 оной мартын 19-дэ бэлигтэй хирург, нийтын ажал ябуулагша наһа бараһан бэлэй. Эрдэн Раднаевич Раднаевай ажабайдал, ами наһан Буряад орондо хирургиин үндэһэ һуури табилгын бодото жэшээ мүн.

Эрхим мэргэжэлтын һурган хүмүүжүүлһэн врачнар мүнөө хирургиин һалбаринуудта амжалтатай хүдэлжэ байнхай. Буряадай АССР-эй габьяата врачнар А. И. Жалсараев, М. И. Быкова, Р. Б. Будаев, Б. Х. Антохонов, РСФСР-эй габьяата врачнар А. Д. Абашеева, Д. Д. Васюткин болон бусадшье өөрынгөө багшынгаа заабаринуудые ажалайнгаа ёһо гурим болгонхой.

Буряадай хирургиин хүдэлмэрилэгшэдэй баяр омогорхол болоһон Эрдэн Раднаевич Раднаевай нэрэ соло, ажалша хүнэй элүүрые хамгаалха нангин хэрэгтэ тэрэнэй оруулһан шэн габьяа арад зоноймнай дунда мартагдахагүй.

А. РАДНАЕВ,
медицинын эрдэмэй кандидат.

Республикымнай аяар холын Ахын аймаг өөрын газетэтэй, хэблэлэй бусад продукци гаргадаг типографитай. Эндэ хэблэлэй үйлэдбэриин баян дүршэлтэй хүдэлмэришэд бии юм.

Аймагай типографиин коллектив социалис мүрысөөндэ түрүүлһэнэйнгээ, үйлэдбэриин һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ солодо хүртэһэн юм.

Мүн ажалайнгаа эрхим амжалтын түлөө КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан байна.

Полиграфистнуудай дундаһаа Сыдеб Аюровна Ошорова эрхим ажалаараа илангаяа магтаалтай ябадаг. Тэрэ 25 жэл соо типографида ажаллажа, эрхим мэргэжэлтэй болонхой. Үзэг холбогшо Дымбэрэн Дашиевна Сымбелова, хэблэгшэ Валентина Содномовна Пронтеева гэгшэд мүн лэ ажалаараа шалгардаг. Эдэ түрүү хүдэлмэришэд ажалайнгаа нормые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байна.

Аймагай типографиин коллектив Октябриин 60 жэлэй ойн баярые угтуулан бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ байна.

Д. ДУГАРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. А. ОШОРОВА.

Авторай фото.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

Ажалшад, амарагшад урматай

Арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ һайнаар хангажа байха тушаа парти, правительствамнай тон ехэ анхарал хандуулдаг байһаниинь мэдээжэ. Би Түнхэнэй аймагай «Аршаан» курортын тосхондо үнинэй ажаһуудаг тула энэ тосхоной ажаһуудалай комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй олон түрэлэй туһаламжа абажа байдагби. Хубсаһа хунар оёулха, хадхуулха, сэбэрлүүлхэһээ эхилээд, фото-зураг буулгуулха хүрэтэр олон ондоо хүдэлмэри хэгдэдэг байна. Теэд тэдэнэй ажалай урагшатай, ажалшадай үгэһэн захилда ханамжатай байдагые тухайлаад, «Аршаанай» ажаһуудалай байшангые даагша Долсон Санжиевна Доржиеватай хөөрэлдэбэб.

Энэ эбтэй эетэй ажалша коллектив аймагай ажаһуудалай комбинадай харьяата предприятинууд соогоо социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябадаг байна. Нёдондо жэл, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ, түсэбөө болзорһоонь урид, декабриин 14-дэ дүүргээд, даалгабариһаа гадуур 20 мянга 600 түхэригтэ ажалшадай захил гүйсэдхэһэн юм. Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр мүн лэ аймаг дотороо түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абанхай. Хоёрдохи кварталда баһал һайнаар ажаллаба. Түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа.

Гутал оёдог, заһабарилдаг цех түсэбөө 120 процент, трикотажай цех—110, хубсаһа оёдог цех — 109, үһэ заһадаг цех—101, фото-зурагай цех—101 процент даалгабаряа дүүргэбэ.

Ажалай түрүүшүүл үһэ заһадаг мастер Т. И. Гулых, оёдолшон Х. С. Хиндакова, фото-зурагшан Р. Б. Цыденов болон бусад даалгабаряа саг соонь дүүргэхэһээ гадна, ажалшадай захилые эрхим шанартайгаар дүүргэнэ. Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ тус коллективэй абаһан социалис уялганууд соо ажалшадай захилые эрхим шанартайгаар сэбэрээр хэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Энэ зорилго яһала бэелүүлэгдэнэ, хүдэлмэрилэгшэдынь мэргэжэл, шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ.

Аршаан тосхоной ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятиин хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эндээ үнинэй ажаллаһан, нютагжаһан, зондоо танил, мэдээжэ болоһон хүнүүд. Жэшээлхэдэ, үйлэдбэриие даагша нүхэр Доржиева 24 жэл эндэ ажаллаха зуураа, фотографой мэргэжэлдэ олон хүниие һургаһан байха юм.

Ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг Аршаан тосхоной үйлэдбэриин коллектив урдаа табигдаһан даабаринуудаа урагшатай һайнаар бэелүүлжэ байна. Эдэнэр Октябриин 60 жэлэй ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө оролдосо ехэтэйгээр ажаллажа байна.

Н. БОЧКИН,
Аршаан тосхоной ажаһуугша.

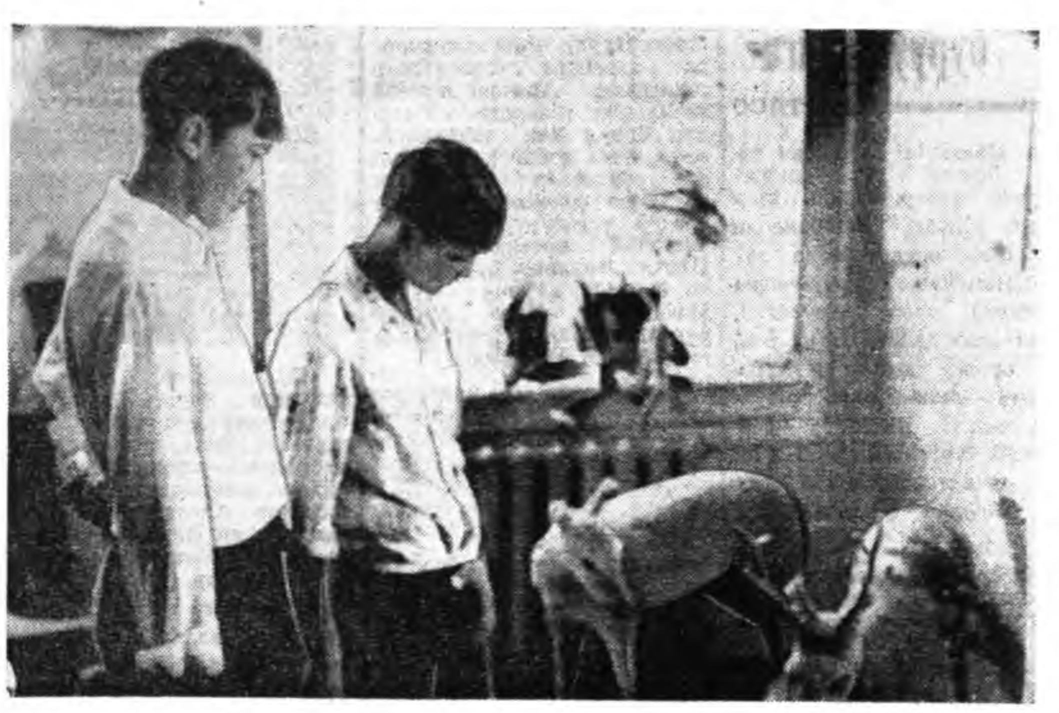

Шэтын областиин Красночикойско районой түбэй һургуулиин 10-дахи «В» классай һурагшад академик Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей харахаяа Хяагта хото һаяхан ерээ. Эдэнэр һургуули соогоо бусадтаа орходоо бэрхээр һурадаг, нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байна. Тиимэ һэн туладань 10-дахи «В» классайхидта манай республикын тон һайн музейнүүдэй нэгые хараха эрхэ олгогдоһон байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус классай үхибүүд музейн таһалга соо.

Д-Р. ДАМБАЕВАЙ
фото-текст.

60 ТҮҮХЭ гэршэлнэ

Совет засагай байгуулагдаһанһаа хойшо буряад арадай түүхэдэ болоһон үйлэ хэрэгүүд тухай түрүүшын материал «Түүхын хуудаһанууд хөөрэнэ. 1923 он» гэһэн гаршагтайгаар манай газетын энэ оной майн 9-нэй номерто толилогдоо һэн.

Мүнөө тэрэнээ үргэлжэлүүлэн, «Түүхэ гэршэлнэ» гэһэн шэнэ гаршаг доро удаадахи жэлнүүдтэ болоһон үйлэ хэрэгүүд тухай тоо, баримтануудые толилхомнай.

1924 он

✦ 1924 ондо соносхогдоһон ленинскэ уряа «Пролетаринар, түрүү үнэн сэхэ хүнүүдээ партиин зэргэдэ абагты!» гэһэн һүлдэ доро үнгэргэгдэһэн.

Дээдэ-Үдэ хотодо ба уездэ 101 хүдэлмэришэн, 71 батраагууд, Улаан-Армиин сэрэгшэд, юрын хүдэлмэришэд ленинскэ уряагаар 1924 оной майн 15-да РКП(б)-гэй зэргэдэ ороод байгаа. Партида ороһон хүдэлмэришэдэй дунда түмэр замда ажаллагшад олон байгаа. Тэдэнэй 85 хүн партиин зэргэдэ жагсаһан байха юм.

Ленинскэ уряагаар партида орогшодой тоо 1925 оной январьда хүсэд бүридхэгдэһэн. Тиихэдэ хэгдэһэн мэдээнэй ёһоор, партида орогшодой олонхинь хүдэлмэришэд байгаа. Буряад-Монголой партийна организациин тоо январиин 1-нэй мэдээгээр иимэ байһан. 942 хүн гэшүүн, 1166 хүн партиин гэшүүндэ кандидат.

✦ 1924 оной январиин эсэс. Түнхэнэй ажалшад аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй үүсхэлээр Хэрэндэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ II шатын һургуули барихын түлөө мүнгэ зөөри суглуулжа эхилһэн юм. 1924 оной июниин 18-да һургуулиин гэрэй барилга хэгдэжэ эхилһэн түүхэтэй. 1925 оной январиин 7-до тэрэ баригдажа дүүрээ.

✦ 1924 оной февралиин 16. Энэ үдэр РКСМ-эй Буряад-Монголой обкомой орган — «Буряадай комсомол» гэжэ газетын 1-дэхи номер гараһан байна.

✦ 1924 оной ноябриин 7. Энэ үдэр Буряадай багшанарай техникум баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэһэн түүхэтэй.

✦ ✦ ✦

1925 он

✦ Июниин 2. Багшанарайород техникум 8 хүн анха түрүүшынхеэ дүүргээ һэн.

✦ Октябриин 14. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Загустайн коммуна республика соогоо тон түрүүн трактортай болоһон байна. Тиигэжэ тэдэнэр 3380 пүүд бүхы таряагаа 6 үдэрэй туршада хураһан юм.

Тус коммунынхидай удаа «Новая жизнь», «Идеал» гэжэ коммунанууд тракторнуудые абаһан байна.

✦ Ноябриин 14-дэ БМАССР-эй эхэнэрнүүдэй I съезд нээгдэһэн. Съездын хүдэлмэридэ 90 делегат хабаадаһан байна.

Съездын хүдэлмэридэ монгол эхэнэрнүүдэй делегаци хабаадалсаһан байна. Тиихэдэ К. Цеткин Буряадай эхэнэрнүүдые амаршалһан телеграмма соогоо иигэжэ бэшээ һэн: «Хүндэтэ эгэшэ, дүүнэр, таанад эрэшүүлтэеэ хамта Совет засагай ашаар түгэс дүүрэн эрхэ сүлөөтэй, хүгжэнхэй соёл культуратай һайн һайхан байдал байгуулжа шадахат. Таанарай хэхэ ажал ехэ, зүгөөр танай ажалые ерээдүйн сагай түлөөлэгшэд ёһотойгоор сэгнэхэ».

✦ Эрдэмэй Буряад-Монголой комитет буряад хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн үзэглэл 10 мянган хэһэгээр ноябрьда хэблэжэ эхилһэн байна. Тус үзэглэлые профессор Г. Цыбиков зохёоһон юм.

✦ Декабриин 20. 1905 ондо хаанта засагаархидай буудажа алаһан хүдэлмэришэдтэ хүшөө бодхоогдожо эхилээ һэн. 5 революционертэ зорюулагдаһан жагсаал хүшөө бодхоогдохо газарай хажууда тэрэ үдэр үнгэргэгдэһэн байдаг.

✦ ✦ ✦

1926 он

✦ Май—август һара. Буряадай ажалшад забастовко хэжэ байһан Англиин хүдэлмэришэдтэ дүрбэ һарын туршада туһа хүргэһэн байна. Тиигэжэ Сүхын арһанай заводой хүдэлмэришэд, Буркоопсоюзай коллектив, хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэд болон бусад предприяти, эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад английска горнягуудай аша туһада үдэрэйнгөө ажалай түлөөһэ үгэһэн юм.

✦ Июлиин 15-һаа августын тэн болотор СССР-эй Наукануудай академиин экспедици Буряад орон ерэжэ, арадай дуунуудые суглуулһан юм. Тиигэжэ буряад 96,ород 38 дуун бэшэжэ абтаһан байдаг.

✦ Сентябриин 19-дэ үндэһэн соёлой республиканска түрүүшын зүблөөн нээгдэһэн юм. 90-ээд делегат зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан. Буряад арадай социалис шэнэ соёл байгуулха ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые зүблөөн тодорхойлоо һэн.

✦ 1926 ондо Эрхүүгэй университедэй багшанарай факультедтэ Буряад-Монголой отделени нээгдээ. Университедтэ заагдадаг юрэнхы предмедүүдэй хажуугаар отделенидэ һурагшад БМАССР-эй географи ба тэрэ үеын арадай ажахы, буряад арадай түүхэ, буряад ба монгол хэлэ болон литература үзэдэг байһан.

✦ Партиин обкомой шиидхэбэреэр буряад уран зохёолшодой суглаан 1926 ондо үнгэргэгдэһэн юм. Сибириин уран зохёолшодой холбооной бүридэлдэ буряад зохёолшодой бүлэг эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри суглаан дээрэ абтаһан байна.

✦ 1926 ондо ВДНХ-гай тусхай фондһоо Буряадай промышленность хүгжөөлгэдэ 265.000 түхэриг үгтэһэн юм.

✦ Республикын арадай гэгээрэлэй комиссариат Ленинградай зүүн зүгэй хэлэнүүдэй институдай хойто зүгэй арад үндэһэтэнэй рабфагта 4 хүниие 1926 ондо эльгээһэн юм.

Г. СЕМИНА,
архивай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ,
Ю. ШЕРЕМЕТЬЕВА,
архивай научна хүдэлмэрилэгшэ.

ЭДЭ БАРИМТАНУУДЫЕ ЗЭРГЭСҮҮЛЭГТЫ

ССР: таби миллион һурагша
ША: һургуулинууд хаагдана, хэдэн
уугаад мянган үхибүүд „амаралтада“
аалалтаар гарана

Москва. (ТАСС). СССР-
й шэнэ Конституциин про-
кт дотор совет эрхэтэд һу-
аха эрхэтэй гэжэ бэшэгдэн-
эй. Энэ хадаа залуу хүн
үхэн һураха ёһотой гэһэн
дхатай. Бүхы янзын һурал-
ал түлөөһэгүй юм. Бүгэдэ
нитын уялгата дунда һу-
алсал бэелүүлэгдэжэ байна.

ССР-эй гэгээрэлэй ми-
истр М. А. Прокопьев Кон-
титуциин проектын дүри-
үүдые тайлбарилан ТАСС-
й корреспондентдэ мэдээ-
эхэдээ, 50 миллион шахуу
хибүүд — орон доторнай
жаһуугшадай табадахи хүн
үхэн — совет һургуулида
урана гэжэ тэмдэглээ.
ССР-эй арадуудай 46 он-
оо хэлэн дээрэ хэшээлнүүд
нгэргэгдэдэг байна.

Байгша ондо үхибүүдые
ургаха ба хүмүүжүүлхэ хэ-
эгтэ 13,7 миллиард түхэ-
иг һомологдонхой. 1976—
980 онуудта СССР дотор

7,5 миллион хүнэй һууритай һургуулиин байшангууд баригдаха юм. Москва мэтэ ехэ хото городто ажаһуугшад бултадаа тэдээн доторнь багтаха жэшээтэй. Байгша ондо дунда һургуули дүүргэгшэд ерээдүйнгөө мэргэжэлые эртээнһээ шэлэжэ абаха дүүрэн арга боломжотой юм гэжэ Михаил Прокофьев тэмдэглэбэ.

Хэрбээ 1936 ондо абтаһан Совет Конституци дотор һураха эрхэ тухай юрэнхы, дээрэнь хэлэгдэһэн байбал, харин мүнөө уялгата һуралсалай эгээл доодо шата болохо арба-арбан нэгэдэхи классуудай хэмжээн, техническэ, мэргэжэлэй болон дээдэ һуралсал тухай хөөрэлдөөн болоно гээшэ,— гэжэ министр саашань тэмдэглээ. Совет һургуулиин 60 жэл хадаа Совет гүрэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ соёлой хүгжэлтэ мүн.

Октябриин революциин 1917 ондо илан мандахада, ороноймнай хүн зоной дүрбэнэй гурбан хубинь уншажашье, бэшэжэшье шадахагүй байһан, олонхи арадууд өөһэдын бэшэгшье үгы һэн. Россин хүн зоной эрдэм һургуулитай болохынь тула хэдэн зуун жэл лаб лэ хэрэгтэй гэжэ хилын саагуурхид түүрээдэг байгаа. Энэ яряанай хубхай хооһон байһые социалис байдал элитээр харуулаа.

НЬЮ-ЙОРК (ТАСС). Һуралсалай байгуулалта Холбоото Штадуудай экономическа доройтолгын шухала талануудай нэгэниинь болоно. Капиталис дэлхэйн эгээл баян, техническэ талаараа эгээл хүгжэнги оронуудай нэгэн болохо США-да, гэгээрэлэй федеральна департаментын мэдээсэһэнэй ёһоор, 16 наһанһаа дээшэ наһанай 23 миллион хүн барга харанхы, уншажа, бэшэжэ шадахагүй байна. «Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ушар,— гээд «Ю. С. Ньюс энд уорлд рипорт» гэжэ американ журнал бэшэнэ,— социальна байдалаараа дорой, экономическа талаараа муугаар хангагдадаг зоной дунда илангаяа дэлгэрэнги».

— Мүнөө үеын доройтонги байдал,— гээд, американ журнал тэмдэглэнэ,— һургуулиин хүгжэлтые хэдэн арбаад жэлээр бэшэ һаа, олохон жэлээр гэдэргэнь гатана. Һурагшадай тоо үсөөрнэ, багшанар хэдэн мянгаараа ажалһаа гарана, һуралсалай программа дүүргэгдэнэгүй; гол шухала юумэниинь гэхэдэ, һургуулиин хэрэглэмжэдэ һомологдохо мүнгэн ходол хиналтада абтана. Нью-Йорк штадай гэгээрэлэй департаментын хараалһанай ёһоор, штадтахи колледжиин тоо 1990 он хүрэтэр 23 процентээр үсөөрхэ юм.

Һуралсалда һомологдодог мүнгэ зөөриин ходол хаһагдажа байлга американ һургуулинуудай ехээр доройтуулан нэрбэнэ. Тэрэнь һуралсалай шэнэ жэлдэ Нью-Йоркдо 40 миллион доллароор бага болгогдохо гэжэ бюджедэй проектээр харагдана.

Баунтын аймагта

ГРАМОТА БАРЮУЛАГДАБА

Эндэ һаяхан хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг Багдаринай комбинадай хүдэлмэрилэгшэд Н. В. Головиновай жара наһанай ойн баярые тэмдэглэбэ.

Николай Васильевич хори гаран жэлдэ аймагайнгаа алтанай үйлэдбэридэ хүдэлөө. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ, 1943 ондо КПСС-эй гэшүүндэ абтаа һэн. Дайнай ажалай ветеран Н. В. Головин мүнөө тус комбинадай коллективые ударидана. Нүхэр Головин суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй, ажалдаа эдэбхитэйгээр хабаададаг хүн юм. КПСС-эй райком, аймгүйсадком 60 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Н. В. Головиновта Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэг барюулһан байна.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Баунтын райпогой коллектив эрхим һайн хүдэлжэ гараһан юм. Энэ коллектив Буркоопсоюзай правлениин дамжуулгын Улаан тугаар гурба удаа шагнагдаһан. 1976 оной дүрбэдэхи кварталда Роспотребсоюзай дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн. Энэ коллективэй хүдэлмэрилэгшэд байгша оной нэгэдэхи кварталда һайн хүдэлжэ, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан байна.

Тус коллективэй хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа Агуу Октябриин 60 жэлэй ойн баяр болотор дүүргэхэбди гэжэ сугларагшадые найдуулаа.

ТҮСЭБӨӨ УРИДШАЛАН

Багдаринай геологическа экспедициин үйлэдбэриин коллективүүд арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа һэн. Табан һарын дүнгүүдээр тус коллективүүд эрхим амжалтануудые туйлаа гэжэ мэдээсэгдэһэн байна.

Агуу Октябриин 60 жэлэй ойе угтуулан дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ А. Дойкин, А. Плеханов гэгшэдэй үрэмдэлгын бригаданууд түрүүлжэ ябанхай. Эдэ коллективүүдтэ ажалдаа түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхын тула ехэ оролдолго гаргадаг, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула үдэр бүри мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдодог.

Үрэмдэгшэд П. Першень, Г. Сучков, Г. Сафонов, Н. Бурдуковский, А. Колодин гэгшэд оролдосотой хүдэлмэриин ашаар һара бүрингөө уялгата даабарине 115—125 процент бэелүүлнэ. Механическа аргаар нүхэ үрэмдэхэ хүдэлмэри эдэнэр илангаяа амжалтатай дүүргэнэ гэжэ экспедициин хүтэлбэрилэгшэд тэмдэглэнэ. Мүн лэ Н. Кириленко, Н. Елизов гэгшэд хүдэлмэриеэ жэншэдгүй дүүргэнэ.

Г. ГИЛЬБУХ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ПЛЕНУМ ҮНГЭРГЭГДӨӨ

Үхибүүдые Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхын тула сэрэгэй-патриотическа асуудалнуудта зорюулагдаһан ниитын соведэй пленум Омск хотодо үнгэргэгдэбэ. Тус пленум РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын ба СССР-эй ДОСААФ-эй ЦК-гай үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн байгаа.

Пленумэй хүдэлмэридэ РСФСР-эй Гэгээрэлэй министрэй орлогшо Л. К. Балаская, ниитын Соведэй түрүүлэгшэ, СССР-эй габьяата летчик Г. К. Мосолов, СССР-эй ДОСААФ-гай ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшо В. В. Мосяткин, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

Сугларагшад сэрэгэй спортивна лагериин, классһаа гадуур үнгэргэдэг хүдэлмэриин дүй дүршэл, сэрэгэй эхин бэлэдхэл һайжаруулха тухай асуудалнуудые шиндхэһэн байна.

Энэ пленумдэ Буряадай багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдай сэрэгэй эхин бэлэдхэлэй кабинедые даагша Ч-Д. Будаев хабаадалсаа.

Д. БОРИСОВ.

ЗУНАЙ СЭНГЭЛИГТЭ

Дээдэ-Онгостойн «Учитель» гэжэ амаралтын гэртэ мүнөө 117 хүн амаржа байна. Эндэ хүршэ Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай, республикымнай аймагуудай түлөөлэгшэд бии. Тэдэнэй дунда хонишод, һаалишад, багшанар, заочноор һуралсагшад олон.

Амаржа байгшадые сэнгүүлхэ талаар элдэб хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэнэ. Үдэшэ бүри кино харуулагдана, хотын үйлэдбэриин предприятинуудта экскурсинууд эмхидхэгдэнэ. Һая бүлэг амарагшад нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэри хаража ерээ. Гадна библиотекын дэргэдэ уншалгын зал хүдэлнэ, сүлөө сагтаа амарагшад бильярд, шатар наадана.

Уржадэр эндэ республикын уран зохёолшодтой уулзалга эмхидхэгдээ.

Н. НИКОЛАЙЧУК.

ХОЛБОО БАРИСААГАА ҮРГЭДХЭНЭ

Новоселенгинскын дунда һургуулиин эдир ленинецүүдэй дружина «Коммунистнуудһаа жэшээ абанабди» гэһэн марщын түрүүшүүлэй тоодо оролсодог.

Түрэл хизаар оронойнгоо революционно түүхэ шэнжэлгэдэ, декабристнуудай музейдэ экспонадуудые суглуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионерэй организациин Центральна Соведэй хүндэлэлэй лентээр энэ дружина шагнагданхай.

Мүнөөшье Новоселенгинскын пионернүүд оронойнгоо олон хото городуудай, музей, һургуулинуудтай холбоо барисаатай.

Эндэ «Үхибүүдэй номой долоон хоногой» һайндэр заншалта болонхой. Үхибүүд һуралсалай жэлэй дүүрэхэдэ үзэжэ гараһан номуудаа бага классай шабинарта дамжуулдаг. Зунайнгаа амаралтын үедэ уншаха номуудаа һурагшад зүбшэн хэлсэдэг. Тингээд намар һургуулидаа суглархадаа уншаһан номойнгоо удхаар зурагуудай выставкэ, аман үгын журнал, КВН, викторина үнгэргэдэг заншалтай.

Г. САБЖАЕВ.

Сэлэнгэ.

СПОРТ Спорт СПОРТ

ҺУР ХАРБАЛГААР залуушуулай дунда РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Москва шадархи Химки хотодо үнгэргэгдэбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр манай республикын суглуулагдамал команда гурбадахи һуури эзэлээ. Басаганай — нэгэдэхи, харин хүбүүднай дүрбэдэхи һууринда гараһан байна. Шэтын областиин харбагшад хёрхо мэргэн байжа, РСФСР-эй чемпионууд болобо. Башкирай АССР-эй түлөөлэгшэд хоёрдохи һуури эзэлһэн байха юм.

Хубиин түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ Елена Жовтун («Спартак») басагадай дундаһаа гурбадахи һууринда гаража,, М-1 упражненеэр харбахадаа, 1135 очко абаад, СССР-эй спортын мастерай нормативые 15 очкогоор үлүүлбэ. Үшөө нэгэ спортын мастер урган гараа.

* * *

ҺУР ХАРБАЛГААР «Динамо» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөн Улаан-Үдэ хотодохи «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ болобо.

Шэтын областиин, мүн Буряадай АССР-эй һур харбагшад энээндэ хабаадаһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Динамо» бүлгэмэй Буряадай областной Соведэй суглуулагдамал команда илажа гараа. Эдэнэр М-1 упражненеэр харбаба. СССР-эй спортын мастер Евгений Попов, спортын мастерта кандидат, Улаан-Үдын 9-дэхи дунда һургуулиин 9-дэхи класс дүүргэһэн Оля Калашникова гэгшэд илажа, зонын чемпионууд болобо. Манай мэргэшүүл Л. Халудоров, Г. Эрхитуев, Н. Намдакова, С. Раднаева гэгшэд шангай һууринуудые эзэлһэн байна.

* * *

КЛУБАЙ командануудай дунда футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй долоодохи, наймадахи нааданууд үнгэргэгдэбэ.

Локомотив-вагон заһабарилгын спортын клубай футболистнууд «Пищевигые» 9:0 тоотойгоор илаа. Удаань эдэнэр прибор-бүтээлгын заводой спортсменүүдтэй уулзахадаа, 0:1 тоотойгоор шүүгдэшоо.

Транспортын «Локомотив» Гусиноозерск хотын «Энергиие» 1:0 тоотойгоор илажа гараба.

Авиационно заводой «Забайкалец» «Текстильщигтэй» наадахадаа, 1:0 тоотойгоор булиба. «Текстильщик», Онохойн «Восход» командануудай уулзалга тэнсэлгээр дүүрээ—1:1.

ЛВРЗ-гэй спортын клуб, «Забайкалец», транспортын «Локомотив» тус тустаа 14 очкотой болонхой.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНООР

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. СССР-эй ба США-гай хүнгэн атледүүдэй суглуулагдамал командануудай хоорондо заншалта уулзалга 15-дахяа Сочи хотодо болобо. Эндэ совет спортсменүүд 207:171 тоотойгоор шүүгээ.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр Ленинградай Владимир Трофименко урга тулан харайхадаа, 559 сантиметр гаталжа, СССР-эй шэнэ рекорд тогтообо. Минскын хүнгэн атлет Александр Григорьев 227 сантиметр үндэрые харайгаа. Ленинградай түлөөлэгшэ Марина Сидорова 200 метртэ урилдахадаа, эрхимлэбэ,—22,81 секунда. Манай суглуулагдамал командада түрүүшынхеэ оруулагдаһан Анатолий Решетняк (Симферополь) 800 метртэ нэгэдэхи һуури эзэлжэ, сугларагшадай магтаалда хүртэбэ.

* * *

ГДР-эй 19-тэй спортсменка, Монреалиин Олимпиин чемпионка Марлис Эльснер 100 метртэ урилдахадаа, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтообо: 10.88 секунда. Энэнь ФРГ-гэй түлөөлэгшэ Аннегрет Рихтер (ФРГ) гэгшэдэ хабаатай байһан туйлалтаһаа 0,13 секундаар үлүү болоно.

* * *

Краснодар хотодо ажаһуудаг 23-тай хүнгэн атлет Татьяна Сторожева эдэ үдэрнүүдтэ дабалтануудтай 400 метрэй зайда урилдахадаа, 55,74 секунда харуулжа, дэлхэйн рекорд тогтооһон байна.

ВОЛЕЙБОЛ. СССР-эй эрэшүүлэй суглуулагдамал команда нүхэр ёһоной уулзалгада Японой волейболистнуудые 3:2 тоотойгоор шүүгээ. Совет спортсменүүд Японой аралнууд дээрэ үшөө 4 наада үнгэргэхэ юм.

ШАТАР. Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уласхоорондын ехэ мүрысөөн Ленинград хотодо боложо байна. Долоодохи нааданда Олег Романишин Юрий Балашовые шүүжэ, 5 очко абаад, нэгэдэхи һууринда гараба.

ВЕЛОСПОРТ. Югославиин харгы замуудаар велосипедээр урилдалгын уласхоорондын мүрысөөндэ совет спортсменүүд ехэ амжалта туйлаа. Куйбышев хотын түлөөлэгшэ Александр Гусятников юһэн шатые 22 час 25 минута 31 секунда соо гаталжа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Манай велосипедистнүүд командаараа илаһан байна.

СССР-эй СПОРТКОМИТЕДЭЙ коллегиин заседани һаяхан болоҗо, 1977 ондо футболоор ба хоккейгээр ороной суглуулагдамал командануудай хангалтагүйгөөр мүрысэһэн тухай асуудалые хаража үзэбэ.

Футболой суглуулагдамал команда Аргентинэдэ болохо дэлхэйн чемпионадта хабаадаха эрхэдэ хүртэбэгүй. Харин хоккеистнүүдэймнай команда дэлхэйн ба Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө Венэдэ болоһон мүрысөөндэ оройдоол гурбадахи һуури эзэлһэн байна. Үгэ хэлэгшэд спортын эдэ хоёр зүйлөөр суглуулагдамал командануудай һула муу нааданай шалтагаануудые элирүүлэн тэмдэглээ .Хоккейгээр ба футболоор хүүгэдэй, эдиршүүлэй, мүн ороной суглуулагдамал командануудай арга боломжонуудта хангалтагүйгөөр хандадаг, тренернүүдэй хүдэлмэридэ алдуу дутагдалнуудай гаргагдадаг байһан тухай онсолон зааба.

(ТАСС).

телефон · телеграф · радио ХИЛЫН СААНАҺАА

ГАВАНА

СЭВ-эй КОМИССИИН ЗАСЕДАНИ

ТАСС

Электрын элшэ хүсөөр харилсан туһалалсаха экономическа Соведэй саг үргэлжын комиссиин табидахи заседани эндэ хүдэлмэреэ эхилбэ. СЭВ-эй гэшүүн оронуудай: Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин делегацинууд тэрээндэ хабаадана. СЭВ-эй болон Югославиин правительствын хоорондохи хэлсээнэй үндэһөөр Югославиин делегаци комиссиин заседанида хабаадана. Вьетнамай делегаци адаглагша боложо хабаадалсана.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадай ажахые электрын элшэ хүсөөр хангалгада хабаатай асуудалнуудые комисси зүбшэн хэлсэнэ. Кубын Республикын электрын элшэ хүсые саашадань хүгжөөхэ талаар СЭВ-эй гэшүүн оронуудтай харилсаа холбоо тогтоохо асуудал мүн лэ хаража үзэгдэхэ байна.

Кубын электропромышленностиин министр Хосе Луис Бельтран комиссиин заседаниие нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтай, нэн түрүүн Советскэ Союзтай харилсаа холбоо тогтоолго Кубын электрын элшэ хүсые амжалтатайгаар, хурдан түргөөр хүгжөөлгэдэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ тэмдэглээ.

ЛИБРЕВИЛЬ

Империализмын харата ябуулгануудыё буруушаалга

ТАСС

Африкын нэгэдэлэй эмхиин (ОАЕ) гэшүүн оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой ассамблей Габоной ниислэл хотодо боложо байна. Расис-колониальна дарлалта мүлжэлгэһөө Африкые бүрин сүлөөлхэ, расис үсөөнхиин засаг захиргаануудые аршалан хамгаалхын тула США-гай ба баруунай бусад гүрэнүүдэй гаргаһан харата муухай ябуулгануудые буруушаалга гэхэ мэтэ асуудалнууд ассамблей дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Эфиопиин Саг зуурын сэрэгэй правительствын түрүүлэгшэ Менгисту Хайле Мариам үгэ хэлэхэдээ, манай түбиин урда хубидахи расизмын һүүлшын хэрэгүүдые дары түргөөр усадхаха шухала гэжэ тэмдэглээ. Родези болон ЮАР-тахи засаг захиргаануудые дэмжэдэг империалис гүрэнүүдэй үйлэ хэрэгүүдые тэрэ эрид буруушаагаа. США болон НАТО-да ородог гүрэнүүд ЮАР-ай расис засаг захиргаанай экономикые һайжаруулгада мүнгэ ехээр һомолно. Преториин зонхилогшодтой сэрэгэй харилсаа холбоогоо үргэдхэнэ.

Вашингтон болон тэрэнэй союзнигуудай иимэ ябуулганууд ООН-ой уставта зүрюу харша байна. Тиимэһээ Африка түбидэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ ехэ тойбо татана гээд Менгисту Хайле Мариам заагаа. Родезидэхи байдалые «гуримшуулха» талаар англо-американ дурадхалнууд Смидэй хуули буса засаг захиргаанай урда Зимбабвиин патриодуудай бэеэ тушаахыень баадхаха гэһэн һэдэлгэ болоно гэжэ тэрэ элирхэйлэн мэдүүлээ. Африкын урда хубиие сүлөөлхын, тэмсэлшэдые мүнгөөр хангахын, эдэниие дайшалхы ёһоор бэлдэхын тула ОАЕ тодорхой алхамуудые абаха ёһотой гээд тэрэ хэлэбэ.

Суданай президент Нимейриин хэлэһэн үгые ассамблейн делегадууд дураа гутангяар угтаһан байна. Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй үгүүлэлнүүдые хэрэглэжэ, тэрэ Африка түбидэ Советскэ Союзай бэелүүлдэг политикые хардан гүрдэбэ. Үнэнхыдөө империалис болон расис дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрхын түлөө, бэеэ дааһан ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө арадуудай үнэн зүб тэмсэлые Советскэ Союзай али болохоор дэмжэдэг байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Орон доторойнгоо хэрэгүүдые яажа шиидхэхэ ёһотойб гээд Нимейри Африкын хэдэн ороной хүтэлбэрилэгшэдые заабаришалан һургахые һэдэбэ. Эфиопидохи социально-экономическа хубилалтануудые буруушаажа байһанаа тэрэ нюубагүй. Тиин бэеэ дааһан байдалтай энэ ороной дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха аюултай хараа шэглэлээ бэелүүлжэ үргэлжэлүүлхэ гэһэн правительствынгаа хараа бодолые баталһан байна.

Нигериин федеральна правительствын толгойлогшо Олусегун Обасанджо Африкын оронуудай хоорондохи арсалдаа хёмороонуудые амгалан гуримаар, эбэй ёһоор шиидхэхэ аргануудые, харгы замуудые бэдэрхэ шухала гэжэ мэдүүлбэ. Африкын оронуудай хоорондохи харилсаае саашадань али болохоор үргэдхэхэ шухала гэжэ Нигериин хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ.

Африкын нэгэдэлэй эмхиин оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой ассамблейн XIV сессидэ хабаадагшадта СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалга заседани дээрэ уншагдажа, халуунаар угтагдаба.

ИСЛАМАБАД

ПАКИСТАНДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Июлиин 4-нэй һүни Пакистанда сэрэгэй урбалта хэгдэбэ. Армиин түлөөлэгшэ национальна радиогоор үгэ хэлэхэдээ, премьер-министр З. А. Бхуттын, мүн правительствын бусад хэдэн гэшүүдэй, Пакистанай хүтэлбэрилхы арадай партиин, Пакистанай национальна оппозиционно нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд баригдажа хаагдаа гэжэ мэдээсэбэ. Орон дотор сэрэгэй байдал соносхогдоо. Исламабадтахи правительственна байшангууд, Равалпиндидахи аэропорт сэрэгүүдээр сахигдана. Армиин штабай начальник генерал Мохамед Зиаул Хак июлиин 5-най үдын хойно национальна радиогоор үгэ хэлэхэ юм гэжэ соносхогдоо. Мүнөөдэр үглөөгүүр тэрэ Пакистанай президент Фазал Илахи Чоудритай, Верховно сүүдэй ахамад судья Мохаммад Якуб Алитай уулзажа хөөрэлдэһэн байна гээд радио мэдээсэбэ.

Политическэ кризисые гуримшуулха талаар правительствын ба оппозиционно партинуудай хоорондохи хөөрэлдөөнүүдэй мухардашахада, арми ороноо хиналтадаа абаһан байна.

Бүгэдэ ниитын һунгалтын дүнгүүдые З. А. Бхутто буруу һүргөө гэжэ оппозициин март һарада гэмнэһэнэй һүүлээр энэ кризис тохёолдоһон байна. Армиин хиналта доро шэнэ һунгалта үнгэргэхэ эрилтэ табиһан байха юм.

* * *

52-той Мохаммед Зиаул Хак 1945 онһоо хойшо кадрова сэрэгшэ юм. Тэрэ хори гаран жэл соо бронетанкова сэрэгүүдтэ алба хээ, удаань штабта хүдэлмэрилөө. 1972 ондо Зиаул Хак сэрэгэй трибуналай түрүүлэгшээр томилогдоо һэн. Правительствада зүрюу харша үгэсөөндөө хабаатай сэрэгэй дээдэ тушаалта хэдэн офицерэй хэрэгые хаража үзэһэн. 1976 ондо тэрэ армиин штабай начальник болоһон байгаа.

«Национальна аюулгүй байдалда хоро хүргэһэн мэдээсэлнүүдые суглуулжа тараагаа гэжэ гэмнэгдэһэн американ журналист Ф. Эйджи засагаархидай шиидхэбэреэр Англиһаа гаргагдаа. Филип Эйджи — журналист, ЦРУ-гай хүдэлмэрилэгшэ байһан. Энэ эмхиин ажал ябуулга тухай үнэн зүб руунь хэлэжэ, конституци дотор тодорхойлогдоһон «үгэ хэлэхэ сүлөөтэ эрхэеэ» хэрэглэһэнэйнгээ түлөө Великобританиһаа үлдэгдэбэ бшуу. Энэ талаар ямаршье гэршэ баримтанууд элирүүлэгдээгүй. Латиин Америкын, Европын оронуудта ЦРУ-гай хэһэн ажал ябуулга тухай материалнуудые толилуулһанайнгаа түлөө иимэ гэм зэмэдэ хүртэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Филип Эйджи Англиһаа гаража ошобо.

ТАСС-ай фотохронико.

МАДРИД

ИСПАНИИН ПРАВИТЕЛЬСТВО БҮРИДҮҮЛЭГДЭЭ

ТАСС

Адольфо Суаресай эмхидхэһэн Испаниин шэнэ правительствын бүридэл эндэ соносхогдобо. Июниин 15-да болоһон парламентын һунгалта дээрэ олонхиин дуу абаһан (6 миллион) демократическа центрэй холбооной түлөөлэгшэд правительствада бүхы тушаалнуудые эзэлнэ. Гэбэшье хэдэн министр центрис коалицида, премьер-министртэ дүтэ байһаараа мэдээжэ болобошье, партинуудай нэгэндэньшье оронгүй. Шэнэ правительствын бүридэлые король Хуан Карлос баталба.

А. Суарес министрнүүдэй хуушан кабинедэй гол бүридэлые үлөөгөө гэжэ нютагай шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ. Энэнь социально-политическэ хубилалтануудые хэжэ эхилһэн правительствын толгойлогшын ажал ябуулгана үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһые элирхэйлэн гэршэлнэ. Гэбэшье ороной урда тохёолдоһон экономическа бэрхэшээл түбэгүүдые гаталжа шадаһанһаань шэнэ кабинедэй нэрэ хүндэ дулдыдаха байна гээд олонхи шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

НИКОЗИ

ХАРХИС ХҮСЭНҮҮДЭЙ ҮГЭСӨӨНҮҮД

ТАСС

Центрэй нэгэдэмэл демократическа холбоон (ЭДЭК) гэдэг партиин генеральна секретарь Т. Хаджидимитриу үгэ хэлэхэдээ, Кипрэй асуудалаар США-гай ба НАТО-гай бэелүүлдэг политикые эрид буруушааба. США болон НАТО Кипртэхи уршагта байдалай гэмтэд болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Вашингтоной эмиссар К. Клиффордын аралда ерэхээ байлгада бэлэдхэл хэһэн ушарын гайхалтай бэшэ. Тэрэ эндэ ерэжэ, Кипртэ хашалта харшалалта хэхэ гэһэн зорилготой байна гээд Т. Хаджимитриу мэдүүлэө.

Гансал газаа талаһаа бэшэ, харин досооһоо аюул түбэг тохёолдуулагдана гэжэ тэрэ хэлэбэ. «Эока-2» гэдэг һүйдхэлтэ эмхиин гэшүүдэй зэбсэгтэ нюуса ябуулга хэхые бэлдэжэ байһыень гэршэлһэн баримтанууд ороо гээд ЭДЭК-гай генеральна секретарь заагаа. Тиимэһээ гүрэнэй аппарадые сэбэрлэлгэ тухай хуулине сэхэ шууд бэелүүлхэ хэрэгтэй.

«ХҮНЭЙ ЭРХЭНҮҮД» тухай худал хуурмаг номнолоор бэеэ далдалжа, США-гай зонхилхы тушаалтад билдагууша муухай политика бэелүүлнэ. Тиихэдээ ажалшадай ажабайдалые улам хүндэ хүшэр болгоно, түрүү үзэлтэй хүнүүдые мүрдэн мүшхэнэ, хашача харшална. Американ олонитэ энэ политикые буруушаажа [illegible]һанаа мэдүүлэн, жагсаал хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Унлмингтоной арбые» дары сүлөөлхэ», «Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө США-гай шорон түрмэнүүдтэ хаагдаһан бүхы хүнүүдые сүлөөдэ гаргаха» гэһэн эрилтэнүүдые Нью-Йоркын олонитэ табина.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Агуу Октябриин хүндэлэлдэ»—суглуулбари. Рейдэвэ бригадын материалнууд. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Гигант» колхозой ойн баярта зорюулагдаһан тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ехэ замай юрөөл»—Т. Волынцевагай статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ»—суглуулбари. «Түбн дэлхэйн һонин»—суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хотодо хаана амархаб?» — В. Зыряновай статья. «Арадай уран зурааша» — Л. Хлебниковагай корреспонденци. Спортын шэнэ һонин. Нютаг нютагай һонин»—суглуулбари.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00—Шэнэ һонин. 8.10 — Үглөөнэй гимнастика. 8.30 — Мультфильмнүүд харуулагдаха. 9.00 — «Дрессировщики» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери — «Приключения медвежонка». 11.00 — Забһарлалга. 13.25 — Дамжуулгын программа. 13.30 — **«Шиниин ажал хүдэлмэри — шиниин үндэр туйлалта».** 14.30 — «Джек Лондоной түрэл нютагта». 15.00 — Украинын ССР-эй гүрэнэй академическэ габьяата, Литвагай ССР-эй гүрэнэй академическэ «Лиетува» гэжэ арадай габьяата ансамбльнуудай хабаадалгатай концерт. 15.45 — Үхибүүдэй түбэй театрта. 16.15 — «Шатарай һургуули». «Зунай үе». 2-дохи дамжуулга. 16.45 — «Орленок» телестудиин концертын зал. 17.30 — Шэнэ һонин. 17.45 — «Лямзи-Тыри-Бонди — злой волшебник» мультфильм.

Улаан-Үдэ. 17.55 — **«СССР-эй Конституциин проект зүбшэн хэлсэнэбди».** 19.10 — «Дело № 306» — уран һайханай фильм. 20.30 — «Время». 21.00 — «Георг Отс ба оперо» — хүгжэмтэ фильм. 21.55 — «Лотос сэсэгэй хизаарта». Астраханиин заповедник тухай баримтата фильм. 22.25—Дамжуулгын программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 17.55—«Мүнөөнэй эрдэм наука». 18.25 — «Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг».

Улаан-Үдэ. 18.55—«Буряадай уран зураашадай мастерской соо». 19.20 — «Экран» — телевизионно суглуулбари. 20.20—Буряадай артистнарай концерт. 21.20—«Ты и я» — уран һайханай фильм.

САГААН ҮЛАРИЛ

Июлиин 7—8-да хойто аймагуудаар үүлэтэйшэг байха. Заримдаа сэлмэхэ. Бороошье орохо. Бусад аймагуудаар нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. Зарим нютагуудаар ойро зуура бороо орохо. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 8—13, үдэртөө урда аймагуудаар 21—26, хойто аймагуудаар 16—21 градус дулаан байха.

УНШАГТЫ
һонирхохол байхат

ПИРАМИДАНУУДАЙ ТААБАРИНУУД

Каир шадарай Гизэдэхи ф
раон (хаан) Хеопсын аса
томо пирамида — харахад
ухаан бодол гайхуулдаг. А
хитекторнуудэй һанал бодол
бэелүүлһэн урданай уран б
рилгашадай нарин нягта
тооложо, барилга бодхоо
ниинь гайхамшагтай байха ю
Пирамидын блогууд нар
нягтаар мүлигдэжэ бэе б
дэнь тааруулан табигдаһ
тэрэнэйнь забһарта хутаг
узүүр багтадаггүй. Пира
дын һуурин тэбхэрынь н
сантиметр үлүү дутуу бэш
Пирамидын дүрбэн талын
луинь градусай тон багах
хуби илгаатай. Энэ хадаа
да сагай египтянуудай т
бодолго тон һайнаар мэдэ
байһые гэршэлнэ.
Хеопсын пирамида баригш
истрономи һайн мэдэдэг б
гаа. Пирамидын дүрбэн
лань дэлхэйн зүг тээшэ на
зүбөөр шэглээтэй. Хойто та
һаань доошоо бууһан корид
бии. Тэрэ коридорой шэгл
лээр огторгой өөдэ хараб
4,5 мянган жэлэй саада
Алтан гадаһанай огторгой
гилайжа байһан газар хару
на. Иимэ коридорнууд бусо
шье пирамидануудта бии.
Урданай уран бэлигтэн
агуу бүтээлнүүдые ойлгох
болохоор.
Тиигээшье һаа пирамидан
дай зарим нюусануудые
дэмтэд мүнөөшье тайлбарил
гүй байһаар. Хеопсын пирам
дын бага болгогдоһон дүрс
орой дээрэ маятник үлгөө
да хажуу тээшээ болохо, у
хадаа тойрон эрьелдэхэ. Оро
дол орой дээрэнь хүдэлэнг
зогсохогүй, гэжэ Англиин ж
нал «Мидл исей» бэшэнэ.. Т
дүрсэ дотор мяха, ургам
нуудые хээ хада хатадаг,
тадаггүй байха юм.
Америкын нэгэ эрдэмтэн п
рамидын түхэлтэй гэр ба
ра бариба гэжэ Каир
«Аль-Абхар» газетэ
дээсэнэ. Тэрэ байра соог
унтаха түхеэрэлгэ хээ. Н
хэдэн хоног болоод, шэгн
рынь хүнгэн болоо, унта
амархын тула холо бага
хэрэгтэй болоо гэжэ эрдэ
тодоруулаа. Тиихэдэ юу
һайнаар һанадаг болобо
жэ шэнжэлэгшэ ойлгоо.
Пирамидын шэл дүрсэ с
һуулгагдаһан ургамалнууд г
халтайгаар ургадаг. Абаһа
зүүн зүг тээшэ хэлтыдэг, т
гээд нара зүб тойродог.
малай баруун таладань ал
мини экран табяа хада г
халта эрьесэнь болидог. Экр
ниие ямаршье ондоогоор таб
хада хамгаалха хүсэнинь һ
ладаг.
Египедэй пирамидануудэ
таабаринуудые гансал һа
дуратайшуул шэнжэлдэг ю
Фараонуудай үхээринүүд
бодолтойгоор, гүнзэгыэ
шэнжэлээ хада үшөөшье һ
нирхолтой «нюусанууд» элир
бэзэ.
«Вокруг света» журналһа

ҮРЭМШӨӨГЭЙ ХАРГЫ ЗАМУУД

Гансашье шубуунууд хол
аян замда ниидэдэг бэшэ, м
үрэмшөөнүүд холо газар
ниидэдэг байна. Чехосло
киин науканудай академи
эрдэмтэд энэ нээлгэ хэбэ. Гу
ба һарын саада тээ Итали
Триест хото шадар тэмдэгл
һэн үрэмшөө һаяхан Урда Б
гемэдэ тэдэнэр баряа. Чех
словакиин энэл нютагта Ри
хото шадар байрладаг үрэ
шөө баригдаһан байна.
«Советская Россия» газетэһээ

ТОРФ УҺАН ДАЛАЙЕ СЭБЭРЛЭНЭ

Уһан далай, гол мүрэн дэ
гүүр адхараад таража ябаһа
нефть торфын туһаламжа
суглуулан сэбэрлэгдээ. Энэ
ниие Эстониин мэргэжэлтэ
элирүүлэн тодорхойлбо. Тэд
нэр Балтиин далайе нефтьһ
торфын туһаламжаар сэбэрл
хэ хүдэлмэри хэнэ.
Хатаагдаһан бутархай тор
тусхай түхеэрэлгээр горито
талмай дээрэ түргэнөөр саса
дадаг, тиигээд тэрэ өөрынг
шэгнүүрһээ гурба дахин е
нефть шэнгээгээд, хөөрэһ
замдаа үлэдэг. Хөөрөөд ба
һан торф суглуулаад шата
хада хүшэр хүдэлмэри бэ
ха юм.
Далайн нюруус нефтьһ
сэбэрлэхын тула «Тоотси» г
жэ торфын ажахы үйрүүлэгдэ
һэн торф үйлэдбэрилжэ эх
лээ.
«Труд» газетэһээ

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

Индекс: 670000, г. Ула
Удэ, ул. Ленина, 35. Тел
фоны: редактора—2-54-54
приемная—2-54-93, зам. р
дактора—2-68-08, зам. р
дактора—2-62-62, отв. се
ретаря—2-50-52, секретар
ат—2-66-76. отделы: пар
тийной жизни—2-60-91, сел
ского хозяйства—2-64-3
2-63-86, пропаганды и аг
тации—2-56-23, промышле
нности и строительства —
2-61-35, советского стро
ительства и быта—2-69-5
культуры и школ—2-60-2
писем и селькоров—2-67-8
информации — 2-34-05, о
щественная приемная —
2-56-62, машинное бюро —
2-57-63, корректорская —
2-35-95.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-01628.